

KALKINMA AJANSLARI
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

2010 YILI KÜÇÜK ÖLÇEKLİ ALTYAPI MALİ DESTEK PROGRAMI-1

PROGRAM SONRASI DEĞERLENDİRME RAPORU

AĞUSTOS
2023

RAPOR SAHİBİ

SERHAT KALKINMA AJANSI

Atatürk Cad. Ortakapı Mah. No:69

Merkez/KARS

Tel : (474) 212 52 00

Faks : (474) 212 52 04

E-Posta : info@serka.gov.tr

RAPORU HAZIRLAYANLAR

Burak İPİN

İzleme ve Değerlendirme Birimi Başkan V.

Merve ÖZKAYA

İzleme ve Değerlendirme Birimi Uzmanı

Cansu Hilal POLAT

İzleme ve Değerlendirme Birimi Uzmanı

Ahmet HAN

Sonuç Odaklı Program Yönetim Birimi Uzmanı

Raporun kısmen ya da tamamen yayınlanması ve çoğaltılması fikri mülkiyet haklarına tabidir.

Kaynak gösterilmek kaydı ile Serhat Kalkınma Ajansı yayınları üçüncü kişilerce kullanılabilir.

İÇİNDEKİLER

ŞEKİLLER LİSTESİ	3
TABLOLAR LİSTESİ.....	4
KISALTMALAR.....	5
YÖNETİCİ ÖZETİ	6
1. GİRİŞ	7
2. PROGRAM HAKKINDA GENEL BİLGİLER.....	8
2.1. Programın Tanım ve Kapsamı.....	8
2.2. Programın Performans Göstergeleri.....	9
3. PROGRAMIN GENEL GÖRÜNÜMÜ	10
3.1. Proje Başvuruları, Sözleşme İmzalanan ve Tamamlanan Projelere İlişkin İstatistiki Bilgiler	10
3.1.1. Proje Başvuruları	10
3.1.2. Sözleşme İmzalanan Projeler.....	12
3.1.3. Başarılı Olarak Tamamlanan Projeler	14
3.2. Bütçe Gerçekleşmeleri	17
4. PROGRAMIN DEĞERLENDİRİLMESİ	20
4.1. Değerlendirmede Kullanılan Yöntem	20
4.2. Değerlendirme Kriterleri Kapsamında Programın İncelenmesi	20
4.2.1. İlgililik	20
4.2.2. Etkinlik	22
4.2.3. Etkililik	27
4.2.4. Etki.....	30
4.2.5. Sürdürülebilirlik.....	33
5. SONUÇ VE DEĞERLENDİRMELER	36
6. EKLER.....	39
7. KAYNAKÇA.....	40

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1. Başvuruların İllere Göre Dağılımı.....	10
Şekil 2. Başvuruların TRA2 Bölgesi İlçelerine Göre Dağılımı.....	11
Şekil 3. Programa Yapılan Başvuru ve Başarılı Proje Sayılarının İllere Göre Dağılımı.....	12
Şekil 4. Başarılı Bulunan ve Sözleşme İmzalanan Proje Sayılarının İllere Göre Dağılımı.....	13
Şekil 5. Sözleşme İmzalanan ve Tamamlanan Proje Sayılarının İllere Göre Dağılımı.....	15
Şekil 6. Destek Almaya Hak Kazanan Projelerin Uygulama Süreci Sonrası Durumu.....	15
Şekil 7. Tamamlanan Projelerin TRA2 Bölgesi İlçelerine Göre Coğrafi Dağılımı.....	16
Şekil 8. Proje Uygulama Sürecinde Ortalama Destek Tutarı	19
Şekil 9. Programın Bölge Koşullarına ve Kurumların İhtiyaçlarına Olan Uygunluğu.....	22
Şekil 10. Tamamlanan Projelerde Bütçe Gerçekleşme Oranları	22
Şekil 11. Programın Finansal Olarak Değerlendirilmesi.....	23
Şekil 12. Projenin Eş Finansmanının Karşıllanması.....	23
Şekil 13. Programdan Haberdar Olma Yöntemi.....	24
Şekil 14. Ajans Desteklerinin İlgili Hedef Kitleler Tarafından Bilinme Durumu.....	25
Şekil 15. Ajans Destekleri Hakkında Etkin Duyuru Yapılma Durumu.....	25
Şekil 16. Ajans Desteği Olmadan Projenin Yapılma Durumu	26
Şekil 17. Ajans Desteği Olmadan Projenin Yapılma Yöntemi.....	26
Şekil 18. Proje Başvuru, Sözleşme İmzalama ve Uygulama Sürecinde Zorlanma Düzeyinin Tespiti	27
Şekil 19. Proje Uygulama Sürecinde Zorlanma Düzeyinin Tespiti.....	27
Şekil 20. Seçili Performans Göstergelerinin Gerçekleşme Oranı.....	29
Şekil 21. Danışman Desteği Alma Durumu	29
Şekil 22. Destek ile Oluşturulan Altyapı/Üstyapının Güncel Kullanım Durumu	30
Şekil 23. Destek Kapsamında Alınan Makine/Ekipman/Eşyanın Güncel Kullanım Durumu	30
Şekil 24. Programın Bölge'ye Olan Etkisi	31
Şekil 25. Proje İle Birlikte Gerçekleşen Etkiler.....	32
Şekil 26. Yararlanıcılarda Görülen Davranışsal Değişimler	32
Şekil 27. Proje ile Genel Olarak Amaca Ulaşma Durumu	33
Şekil 28. Proje Sonucu Oluşan Kazanımların Uzun Vadede Etkisi	34
Şekil 29. Programdan Sonra Farklı Desteklerden Faydalanma Durumu.....	34
Şekil 30. Kurumlara Uygun Olan Mali Destekler	35

TABLÖLAR LİSTESİ

Tablo 1. Programın Künyesi	8
Tablo 2. Programın Performans Göstergeleri	9
Tablo 3. Program Kapsamında Talep Edilen Destek Tutarı	11
Tablo 4. Program Kapsamında Başarılı Olan Projeler	12
Tablo 5. Sözleşme İmzalanan Proje Sayısı ve Sözleşmeye Bağlanan Destek Tutarı	13
Tablo 6. Tamamlanan Projelere İlişkin Ajans Destek Tutarı ve Eş Finansman Tutarı.....	14
Tablo 7. Tamamlanan Projelerin Sektörlere Göre Dağılımı	16
Tablo 8. Program Kapsamında Gerçekleşen Harcamaların Bütçesel Dağılımı	17
Tablo 9. Sözleşmeye Bağlanan ve Gerçekleşen Destek Tutarı	18
Tablo 10. Sözleşme ve Proje Uygulama Sürecinde Eş Finansman Tutarı	19
Tablo 11. Uygulama Sürecinde Proje Süresi	24
Tablo 12. Hedeflenen Seçili Performans Göstergelerinin Gerçekleşme Durumu	28

KISALTMALAR

DAP	: Doğu Anadolu Projesi Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığı
DYK	: Destek Yönetim Klavuzu
KAYS	: Kalkınma Ajansları Yönetim Sistemi
KÖA	: Küçük Ölçekli Altyapı
PUR	: Proje Uygulama Rehberi
SAR	: Satın Alma Rehberi
SERKA	: Serhat Kalkınma Ajansı
SODES	: Sosyal Destekleme Programı
SOGEP	: Sosyal Gelişmeyi Destekleme Programı
TRA2	: Ağrı, Ardahan, Iğdır ve Kars İlleri

YÖNETİCİ ÖZETİ

Ajansımız tarafından hazırlanan bu Program Sonrası Değerlendirme Raporunda; Ajansımızın faaliyet gösterdiği TRA2 Bölgesi illerinde (Ağrı, Ardahan, Iğdır ve Kars) bulunan kurum ve kuruluşlara yönelik olarak tasarlanan 2010 Yılı Küçük Ölçekli Altyapı Mali Destek Programı (KÖA) kapsamında yürütülen projelerin etki ve sonuçları değerlendirilmiştir.

Programa çeşitli kurumlardan 23 proje başvurusu yapılmıştır. Bu kurumlardan 7'si ile sözleşme imzalanmıştır. Sözleşme imzalanan projelerden 6 tanesi başarılı bir şekilde tamamlanmıştır. Kurumlara Ajans tarafından tahsis edilen 3.500.000,00 TL'nin 3.166.441,76 TL'si sözleşmeye bağlanarak kurumların karşılayacağı eş finansmanla birlikte toplamda 4.932.688,75 TL'lik mali destek harekete geçirilmiştir. 2023 yılı tutarları ile yaklaşık 40,6 milyon TL sözleşmeye bağlanarak yararlanıcıların eş finansmanı ile birlikte toplam 63,2 milyon TL'lik mali kaynak harekete geçirilmiştir.

Programın etki ve sonuçlarını değerlendirmek amacıyla Ajans kayıtlarından elde edilen verilere, Ajansımız tarafından hazırlanan anket sorularına ve kurumlar tarafından verilen cevaplara baktığımızda ise kurumların; istihdam edilen kişi sayısı, üretim ve ihracat miktarı, oluşturulan ve rehabilite edilen yol, kaldırım ve peyzaj alanı, turizme kazandırılan tesis sayısı ve alınan patent sayısı gibi performans göstergelerinde kayda değer bir ilerleme sağladıkları görülmüştür.

Ajans tarafından ilerleyen yıllarda uygulanması planlanan destek programlarına dair öneri ve tedbirlerin de yer aldığı çalışmaya katkı sağlayan Ajans personellerine ve anket formlarını özenle dolduran kurum ve kuruluşlara teşekkür eder çalışmanın ülkemize ve Bölgemize hayırlı olmasını temenni ederiz.

Serhat Kalkınma Ajansı Genel Sekreterliği

1. GİRİŞ

Ajans 2010 yılında kâr amacı gütmeyen kurum ve kuruluşlara yönelik Küçük Ölçekli Altyapı Mali Destek Programına çıkmıştır. Mali destek programının başvuru rehberi hazırlanırken, 2010-2013 TRA2 Bölge Planı referans alınmıştır. Bölge Planında “turizm potansiyelini harekete geçirerek Bölge’yi markalaştırmak” ve “işletmelerin rekabet edebilirlik kapasitesini artırmak” amaçlarına yönelik olarak bu doğrultuda altyapı hizmeti sağlayan kurum ve kuruluşların desteklenmesinin önem arz ettiği tespit edilmiştir (SERKA, 2010-2013 Bölge Planı, 2010). Bu tespiti ek olarak Ajansın Bölge’de gerçekleştirdiği toplantı, paydaş görüşmeleri, saha çalışmaları ve araştırmalar neticesinde programın öncelikleri belirlenmiştir. Başvuru rehberinin oluşturulmasının akabinde Bölge ekonomisini canlandırmak amacı ile 20.10.2010 tarihinde program ilan edilmiş ve programın son başvuru tarihi olarak 06.12.2010 tarihi belirlenmiştir.

Program kapsamında TRA2 Bölgesi il ve ilçelerinde bilgilendirme toplantıları yapılmış ilgili kurum ve kuruluşlar ile iletişim kurulmuştur. Buna uygun olarak 25.10.2010-30.10.2010 tarihleri arasında bilgilendirme toplantıları gerçekleştirilmiştir. 4 ilde yapılan toplantılarda toplam 1.027 katılımcı mali destek programı hakkında bilgilendirilmiştir. 06.12.2010 tarihine kadar 23 proje başvurusu alınmış ve program başvurulara kapatılmıştır (SERKA, Faaliyet Raporu, 2010).

Başvurular Ajans personelleri tarafından ön incelemeye tabi tutulurken bu aşamayı geçen projeler bağımsız değerlendiriciler tarafından değerlendirilmiştir. Bağımsız değerlendirici sürecinde yeterli puan alan projeler Değerlendirme Kurulu üyelerince değerlendirilmiş ve akabinde Yönetim Kurulu’nun değerlendirmelerine sunulmuştur. Yönetim Kurulu Kararı ile 7 asil ve 1 yedek proje başarılı kabul edilerek asil projeler sözleşme imzalamaya davet edilmiştir. Sözleşme imzalamaya davet edilen 7 proje yararlanıcısı ile destek sözleşmesini imzalamıştır. İlgili projelerden 6’sı başarılı olarak tamamlanmıştır.

Bu raporda programın, program sonrası değerlendirme çalışması yapılarak etkilerini görmek amaçlanmıştır. Değerlendirme çalışması birincil ve ikincil verilerin derlenmesi ve analizini içeren çoklu-yöntem metodu ile gerçekleştirilmiştir. Çalışmanın ilk safhasında uygulanacak yöntemlerin netleştirilmesi amacıyla sahada kullanılacak soru formları; değerlendirme kriterleri, program göstergeleri ve Ajans tarafından tutulan bilgi ve verilerin derlenmesiyle hazırlanmıştır. Ajanstan mali destek alan kurumlardan değerlendirme sorularına yönelik veri elde edilebilmesi amacıyla anket çalışması gerçekleştirilmiştir. Anketler, yararlanıcıların %100’ü (6 kurum ve kuruluş) tarafından cevaplanmıştır.

Ayrıca, Ajans tarafından başvuru ve uygulama sürecinde projeler özelinde toplanmış olan izleme verileri düzenlenip konsolide edilerek analiz edilmiştir. İzleme verileri dışında programlara ait başvuru rehberleri, ulusal ve bölgesel politikalar ve planlar, program kapanış raporları, faaliyet raporları ve Ajans mevzuatı da incelenmiş ve programların değerlendirilmesinde birer girdi olarak kullanılmıştır.

2. PROGRAM HAKKINDA GENEL BİLGİLER

Program kapsamında hazırlanan başvuru rehberi ile program ilan edilmiş, TRA2 Bölgesi'ndeki il ve ilçelerde bilgilendirme toplantıları yapılmış ve başvurular alınmıştır. Ajans tarafından 23 farklı proje için ön inceleme gerçekleştirilmiştir. Ön inceleme kapsamında projelerin idari ve uygunluk kontrolleri gerçekleştirilmiş ve ardından bağımsız değerlendiricilere sunulmuştur. Bağımsız değerlendiricilerin projeleri değerlendirmesinin ardından Değerlendirme Komitesi projeleri değerlendirmiştir. Yapılan bu değerlendirmeler neticesinde Ajans Yönetim Kuruluna sunulan projelere göre Yönetim Kurulu Kararı 7 asil 1 yedek proje başarılı olarak belirlemiştir. 7 asil proje yararlanıcısı sözleşmeye davet edilmiş olup tamamı ile sözleşme imzalanmıştır. Asil proje yararlanıcıları sözleşme imzaladığı için yedek projeler sözleşme imzalama aşamasına geçememiştir. İlgili projelerden 6'sı başarıyla tamamlanmıştır.

2.1. Programın Tanım ve Kapsamı

Bölge'de turizm, sanayi ve ticaret sektörlerinde gerekli altyapıların geliştirilerek sürdürülebilir ekonomik kalkınmanın sağlanmasına amacıyla Küçük Ölçekli Altyapı konulu mali destek programı öngörülmüştür. 2010 yılı Küçük Ölçekli Altyapı Mali Destek Programı adlı mali destek programı ilan edilmiştir. Programın künyesi Tablo 1'de yer almaktadır.

Tablo 1. Programın Künyesi

2010 YILI KÜÇÜK ÖLÇEKLİ ALTYAPI MALİ DESTEK PROGRAMI-1		
Programın Amacı	Küçük Ölçekli Altyapı Mali Destek Programının genel amacı; turizm, sanayi ve ticaret sektörlerinde gerekli altyapıların geliştirilerek Bölge'de sürdürülebilir ekonomik kalkınmanın sağlanmasına katkıda bulunmaktır.	
Programın Öncelikleri	Öncelik 1: Sanayi ve ticarete müşterek üretim ve hizmet alanlarının fiziki ve teknik altyapılarının geliştirilmesi,	
	Öncelik 2: Turizm altyapısının geliştirilmesi ve turizm varlıklarının ekonomiye kazandırılması ve tanınırlığının sağlanması,	
Programın Toplam Bütçesi	3.500.000,00 TL	
Proje Başına Destek Tutarı	Asgari 50.000,00 TL	Azami 600.000,00 TL
Destek Oranı	Asgari % -	Azami %75
Proje Uygulama Süresi	Asgari - ay	Azami 18 ay
Başvuru Yapılabilecek Proje Sayısı	Azami 2 adet	

Destek Alınabilecek Proje Sayısı	Azami 1 adet
Proje Uygulama Yeri	TRA2 Bölgesi (Ağrı, Ardahan, Iğdır, Kars)
Uygun Başvuru Sahipleri	➤ Valilikler ➤ Kaymakamlıklar ➤ Belediyeler ➤ İl Özel İdareleri ➤ Bakanlıklara Bağlı Kurum ve Kuruluşlar ➤ Bölge, İl ve İlçe Müdürlükleri ➤ Organize Sanayi Bölge Müdürlükleri, Küçük Sanayi Sitesi Yönetimleri
İlan Tarihi	20.10.2010
Son Başvuru Tarihi	06.12.2010

Programa yönelik detaylı bilgi Ek-1 Başvuru Rehberi'nde yer almaktadır.

2.2. Programın Performans Göstergeleri

Programın performans göstergeleri ve birimleri Tablo 2'de gösterilmiştir.

Tablo 2. Programın Performans Göstergeleri

Sıra No	Gösterge	Birim
1	Yapılan/Onarılan Yol Uzunluğu	Kilometre
2	Turizme Kazandırılan Tesis/Eser Sayısı	Adet
3	Yapılan Tesis Sayısı	Adet
4	Çevre Düzenleme Elemanı Sayısı	Adet
5	Rehabilite Edilen Çevre Alanı Yüzölçümü	Metrekare
6	Yapılan/Onarılan Kaldırım	Metrekare
7	İstihdam Edilen Kişi Sayısı	Kişi
8	Açılan WEB Sitesi Sayısı	Adet
9	Alınan Patent Sayısı	Adet

3. PROGRAMIN GENEL GÖRÜNÜMÜ

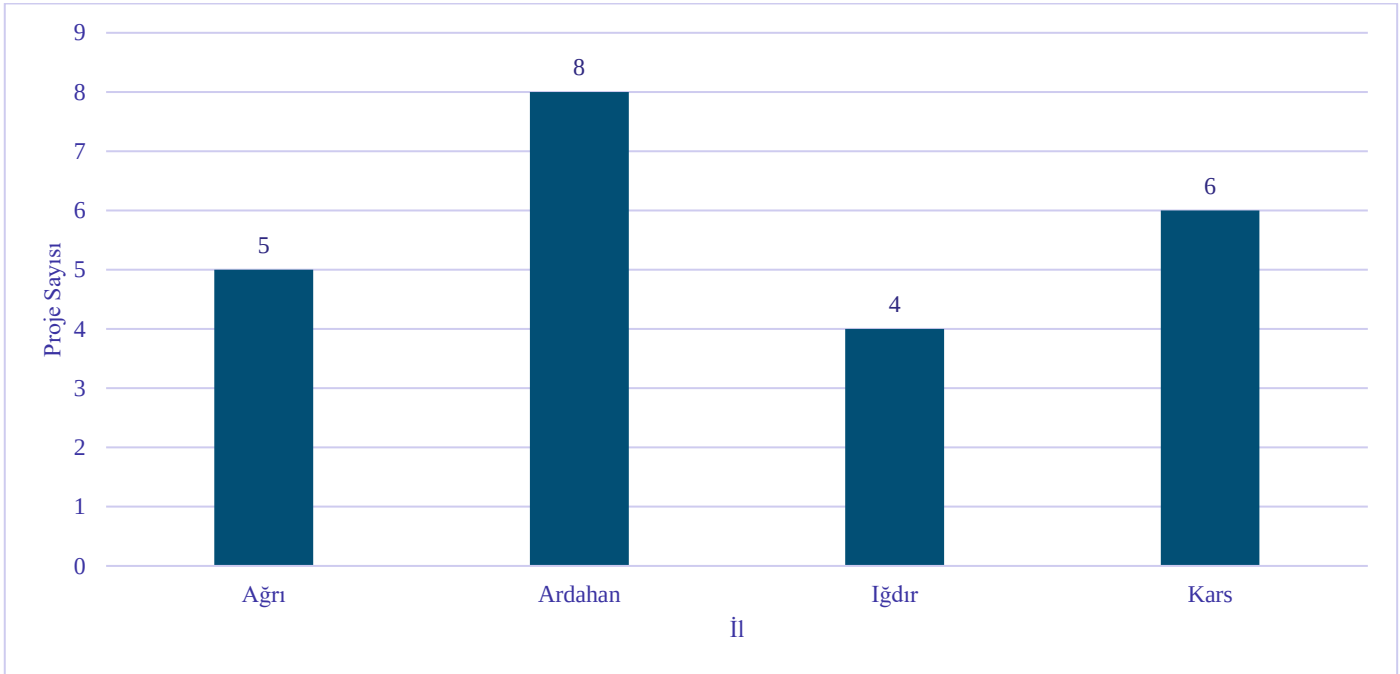
“Sanayi ve ticarete müşterek üretim ve hizmet alanlarının fiziki ve teknik altyapılarının geliştirilmesi” ve “turizm altyapısının geliştirilmesi ve turizm varlıklarının ekonomiye kazandırılması ve tanınırlığının sağlanması” programın öncelikleri olup programda bu öncelikler, programın çerçevesini oluşturmaktadır. Program kapsamında belirtilen önceliklere yönelik verilen desteklerin sonucu ve değerlendirmesi bu bölümde yapılacaktır. Ayrıca kamu kurum ve kuruluşların turizm, sanayi ve ticaret sektörlerinde gerekli altyapıların geliştirilerek Bölge’de sürdürülebilir ekonomik kalkınmanın sağlanmasına katkıda bulunmak programın temel hedefi olup bu hedefe yönelik oluşturulan göstergeler neticesinde programın başarısı değerlendirilecektir.

3.1. Proje Başvuruları, Sözleşme İmzalanan ve Tamamlanan Projelere İlişkin İstatistikî Bilgiler

3.1.1. Proje Başvuruları

Programa toplam 23 adet proje başvurusu yapılmış olup Şekil 1’de gösterileceği üzere 5 adet proje başvurusu ile başvuruların %21,74’ü Ağrı ilinden, 8 adet proje başvurusu ile başvuruların %34,78’i da Ardahan ilinden, 4 adet proje başvurusu ile başvuruların %17,39’u Iğdır ilinden ve 6 adet proje başvurusu ile başvuruların %26,09’u Kars ilinden yapılmıştır. En fazla proje başvurusu Ardahan ilinden, en az proje başvurusu ise Iğdır ilinden yapılmıştır.

Şekil 1. Başvuruların İllere Göre Dağılımı

Program kapsamında TRA2 Bölgesi’nden toplam 23 adet proje başvurusu yapılmış ve Tablo 3’te gösterildiği üzere toplam olarak 11.356.462,25 TL’lik destek talep edilmiştir. Başvuruların illere göre dağılımında ise Ağrı ilinde 5 proje için 2.696.103,64 TL destek, Ardahan ilinde 8 proje için 3.805.967,15 TL destek, Iğdır ilinde 4 proje için 1.866.441,73 TL destek ve Kars ilinde 6 proje için 2.987.949,73 TL destek talep edilmiştir.

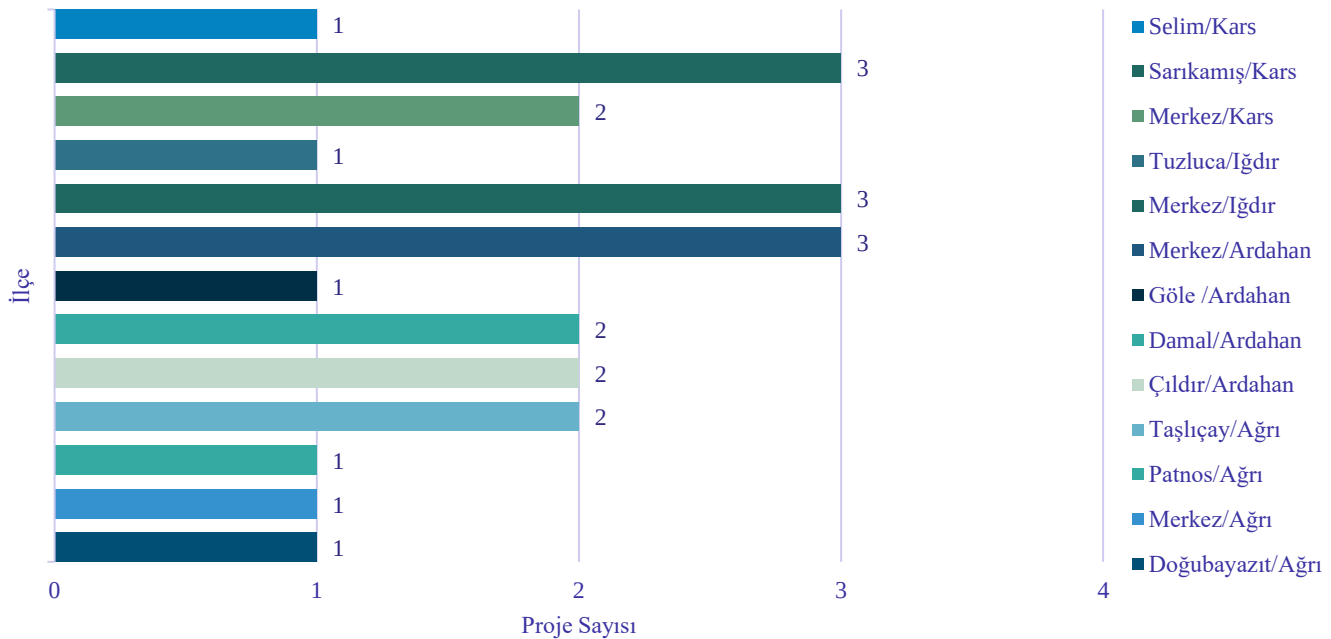
Söz konusu programın başvuru rehberinde yer alan program bütçesinin 3.500.000,00 TL olduğu göz önüne alındığında, talep edilen mali desteğin toplam ayrılan kaynağın yaklaşık 3,24 katı olduğu görülmektedir. İlgili veriler incelendiğinde en fazla destek talep eden ilin Ağrı ili olduğu görülmektedir.

Tablo 3. Program Kapsamında Talep Edilen Destek Tutarı

İl	Başvuru Sayısı	Talep Edilen Destek Tutarı
Ağrı	5	2.696.103,64
Ardahan	8	3.805.967,15
Iğdır	4	1.866.441,73
Kars	6	2.987.949,73
Toplam	23	11.356.462,25

Program kapsamındaki başvuruların, TRA2 Bölgesi ilçeleri düzeyinde dağılımı Şekil 2’de gösterilmiş olup şekil incelendiğinde, başvuruların merkez ilçeler dışına çıkabildiği görülmüştür. İl merkezleri dışındaki ilçelerden gelen başvuru oranı TRA2 Bölgesi için %60,87 olarak gerçekleşmiştir. İllerin merkez ilçelerinde başvuru oranı ise %39,13 olarak gerçekleşmiştir.

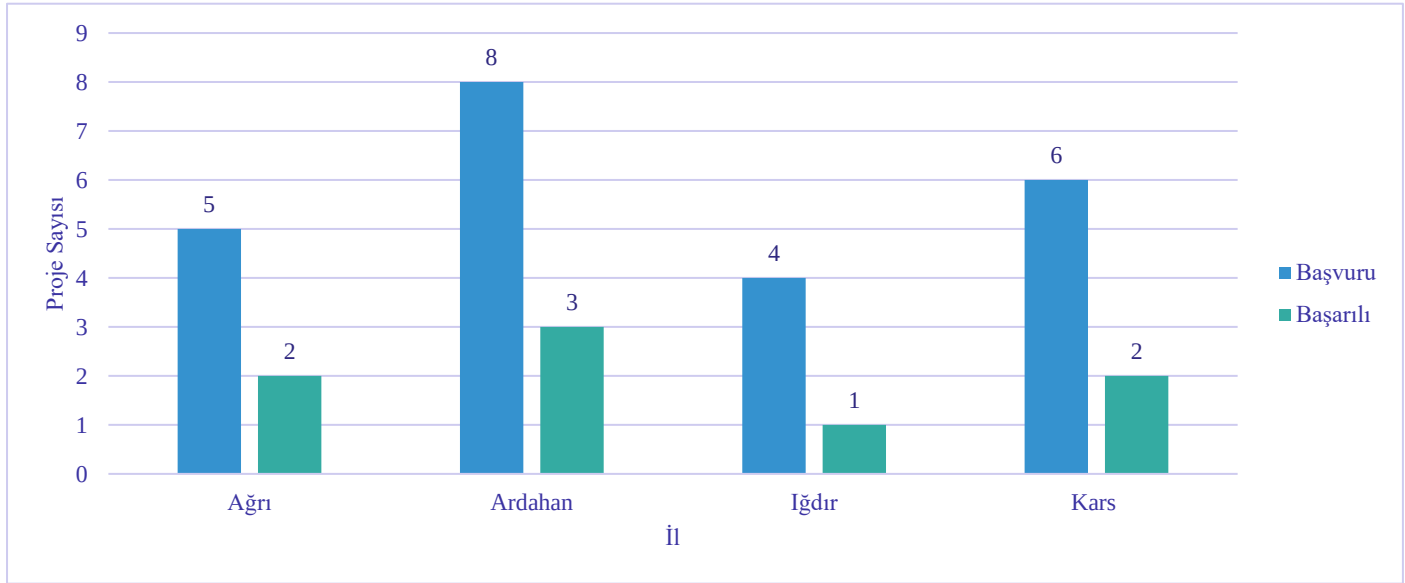
Şekil 2. Başvuruların TRA2 Bölgesi İlçelerine Göre Dağılımı

Program kapsamında başvurusu gerçekleştirilen toplam 23 projeden 7’si asil 1’i yedek olmak üzere 8 proje başarılı olarak ilan edilmiştir. Söz konusu projelerin illere göre dağılımı Şekil 3’te gösterilmektedir. Başvuruların başarı oranı %34,78 olarak gerçekleşmiştir. Başarılı olarak ilan edilen 8 projenin yararlanıcılarının %25’i Ağrı ilinden, %37,50’si Ardahan ilinden, %12,50’si de Iğdır ilinden %25’inin de Kars

ilinden olduğu görülmektedir. Söz konusu programa yapılan başvuru ve başarılı projelerin dağılımı incelendiğinde Ardahan ilinin ön plana çıktığı görülmektedir.

Şekil 3. Programa Yapılan Başvuru ve Başarılı Proje Sayılarının İllere Göre Dağılımı

Program kapsamında başarılı olarak ilan edilen 8 proje yararlanıcısının talep ettiği destek tutarları Tablo 4'te gösterilmiştir. Tablo incelendiğinde Ağrı ilinde 2 başarılı proje ile 939.207,30 TL, Ardahan ilinde 3 başarılı proje ile 1.283.567,15 TL, Iğdır ilinde 1 başarılı proje ile 599.856,11 TL ve Kars ilinde 2 başarılı proje ile 1.159.527,21 TL olmak üzere toplam 3.982.157,77 TL destek talep edilmiştir. Ardahan ilinin programa yapmış olduğu 8 proje başvurusu ile toplam başvurunun %34,78'ini oluşturması ve başarılı 3 proje sayısı ile toplam başarılı proje sayısının %37,5'ini oluşturması dikkat çekmektedir.

Tablo 4. Program Kapsamında Başarılı Olan Projeler

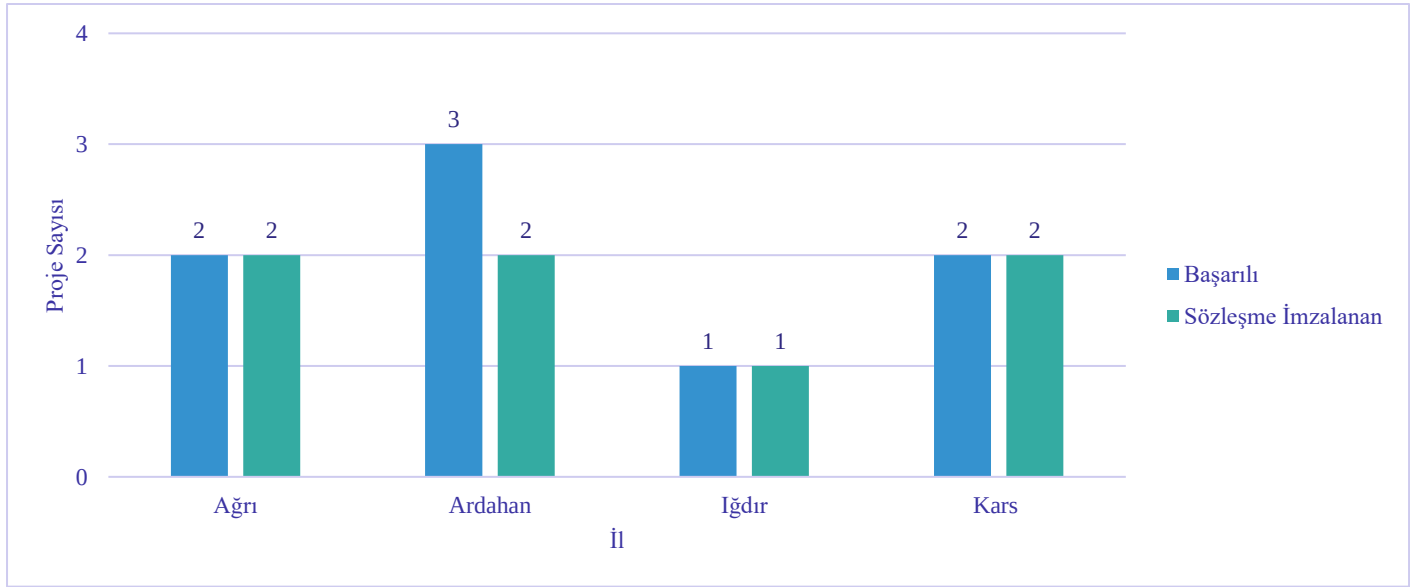
İl	Başvuru Sayısı	Talep Edilen Destek	Başarılı Sayısı	Tahsis Edilen Destek
Ağrı	5	2.696.103,64	2	939.207,30
Ardahan	8	3.805.967,15	3	1.283.567,15
Iğdır	4	1.866.441,73	1	599.856,11
Kars	6	2.987.949,73	2	1.159.527,21
Toplam	23	11.356.462,25	8	3.982.157,77

3.1.2. Sözleşme İmzalanan Projeler

Ajans Yönetim Kurulu Kararı ile programa başvuran projelerden 7'si asil 1'i ise yedek proje belirlenmiş ve asil proje sahipleri sözleşme imzalamaya davet edilmiştir. Asil listede bulunan yararlanıcıların tamamı ile sözleşme imzalanmış proje uygulama süreci başlanmıştır. Programda başarılı bulunan ve sözleşme imzalanan

projelerin illere göre dağılımı Şekil 4'te gösterilmiş olup Ağrı ilinden 2 proje, Ardahan ilinden 2 proje, Iğdır ilinden 1 proje ve Kars ilinden 2 proje yararlanıcısı olmak üzere 7 proje için yararlanıcısı ile destek sözleşmesi imzalanmıştır. Sözleşme imzalanan 7 adet projenin sorunsuz ve mevzuata uygun şekilde yürütülebilmeleri amacıyla yararlanıcılara yönelik bilgilendirme eğitimleri düzenlenmiştir. Eğitimlerde genel olarak proje uygulama mevzuatı, satın alma mevzuatı ve sıkça karşılaşılan sorunlar yararlanıcılarla paylaşılmıştır. Sözleşme imzalanmasından sonra gerçekleştirilen ilk izleme ziyaretlerinde projeye özgü yönlendirmeler yapılmış ve proje kapsamında riayet edilecek faaliyet takvimi yararlanıcı ile karşılıklı görüşmeler sonucunda netleşmiştir.

Şekil 4. Başarılı Bulunan ve Sözleşme İmzalanan Proje Sayılarının İllere Göre Dağılımı

Program kapsamında sözleşme imzalanan 7 projenin sözleşme destek tutarları Tablo 5'te gösterilmektedir. Bu projeler ile sözleşmeye bağlanan destek tutarı Ağrı ilinde 812.244,20 TL, Ardahan ilinde 767.131,00 TL, Iğdır ilinde 520.083,75 TL ve Kars ilinde 1.066.982,81 TL olmak üzere toplam 3.166.441,76 TL olarak hesaplanmıştır. Sözleşmeye bağlanan destek tutarında Kars ili ön plana çıkmaktadır.

Tablo 5. Sözleşme İmzalanan Proje Sayısı ve Sözleşmeye Bağlanan Destek Tutarı

İl	Sözleşme İmzalanan Proje Sayısı	Sözleşmeye Bağlanan Destek Tutarı
Ağrı	2	812.244,20
Ardahan	2	767.131,00
Iğdır	1	520.083,75
Kars	2	1.066.982,81
Toplam	7	3.166.441,76

3.1.3. Başarılı Olarak Tamamlanan Projeler

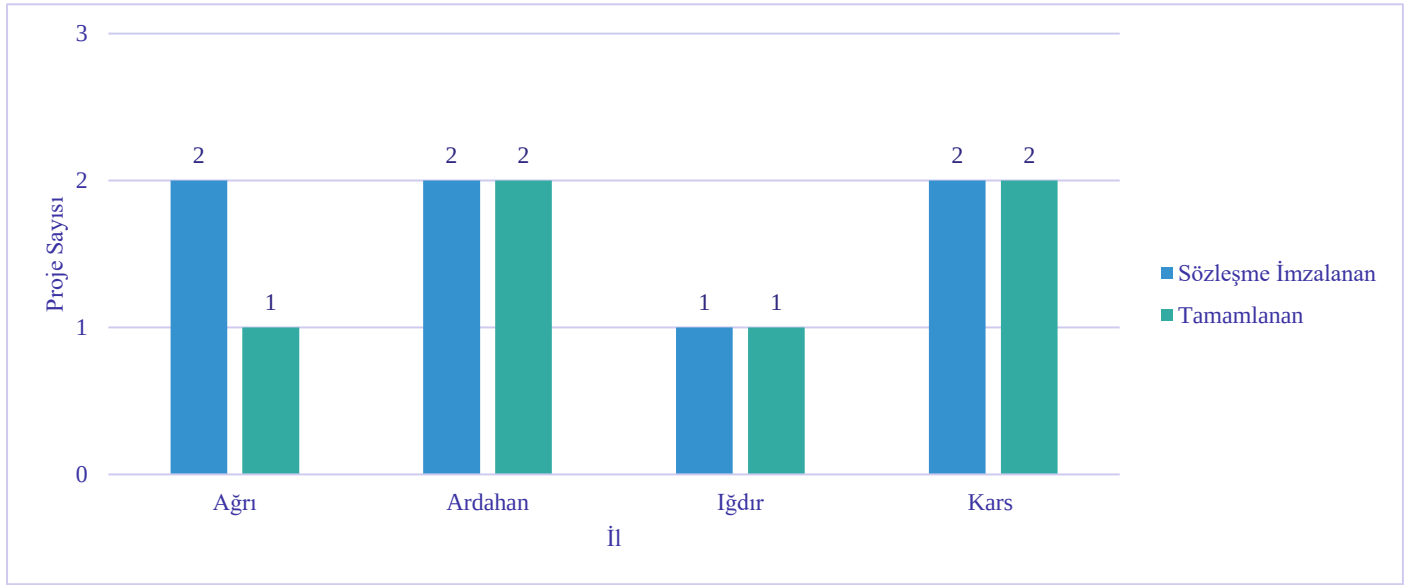
Ajans TRA2 Bölgesi'nde faaliyet gösteren kurum ve kuruluşlara yönelik mali destek programı kapsamında 7 proje yararlanıcısı ile sözleşme imzalamıştır. İlgili projelerden 6'sı başarıyla tamamlanmıştır.

Program kapsamında desteklenen ve başarıyla tamamlanan projelerin illere göre dağılımı Tablo 6'da gösterilmiş olup tablo incelendiğinde Ağrı ili 1 proje ile %12,31'ini, Ardahan ili 2 proje ile %30,84'nü, Iğdır iline 1 proje ile %20,24'nü ile ve Kars ili 2 proje ile toplam başarılı projelere ait destek tutarının %36,61'ini oluşturmaktadır. Başarıyla tamamlanan projelere ait toplam destek tutarı ise 2.443.466,61 TL'dir. Söz konusu program kapsamında yararlanıcılar tarafından sağlanan eş finansman tutarı 929.365,15 TL'dir. Gerçekleşen destek tutarında Kars ili 894.547,41 TL ile gerçekleşen eş finansman tutarında ise Ardahan ili 338.956,18 TL ile öne çıkmaktadır. Program kapsamında toplam 3.372.831,76 TL'lik bir mali destek ile Bölge'ye yatırım yapılmıştır.

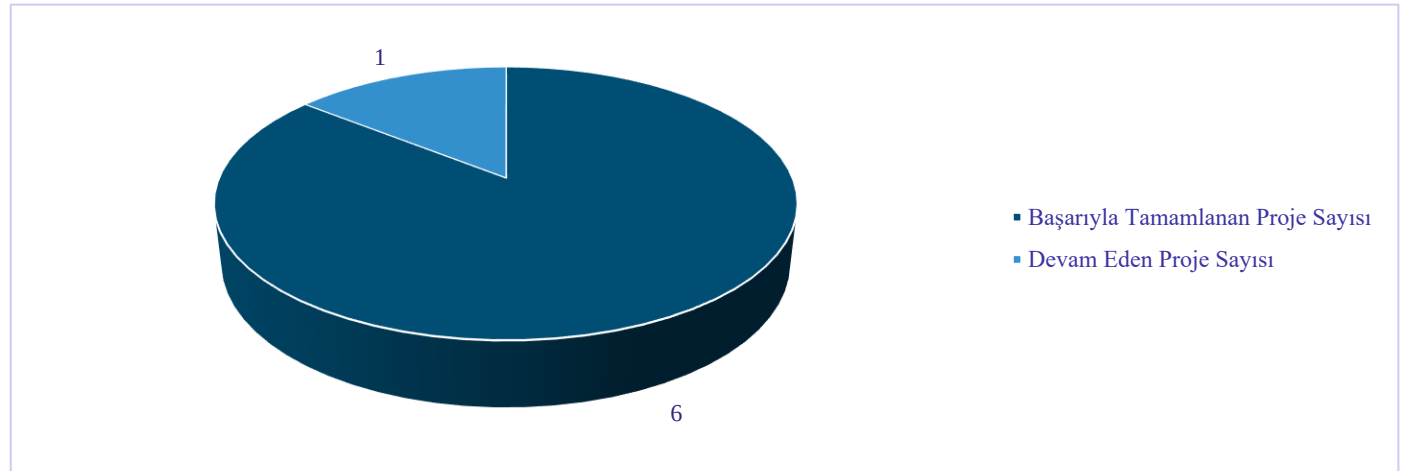
Tablo 6. Tamamlanan Projelere İlişkin Ajans Destek Tutarı ve Eş Finansman Tutarı

İl	Proje Sayısı	Gerçekleşen Destek Tutarı	Gerçekleşen Eş Finansman Tutarı
Ağrı	1	300.750,00	100.250,00
Ardahan	2	753.592,54	338.956,18
Iğdır	1	494.576,66	164.858,88
Kars	2	894.547,41	325.300,09
Toplam	6	2.443.466,61	929.365,15

Program kapsamında Şekil 5'de görüleceği üzere Ağrı ilinde 2 proje, Ardahan ilinde 2 proje, Iğdır ilinde 1 proje ve Kars ilinde 2 proje olmak üzere toplam 7 projenin yararlanıcısı ile sözleşme imzalanmıştır. Sözleşme imzalana projelerden Ağrı ilindeki 1 proje, Ardahan ilindeki 2 proje, Iğdır ilindeki 1 proje ve Kars ilindeki 2 proje başarılı bir şekilde tamamlanmıştır.

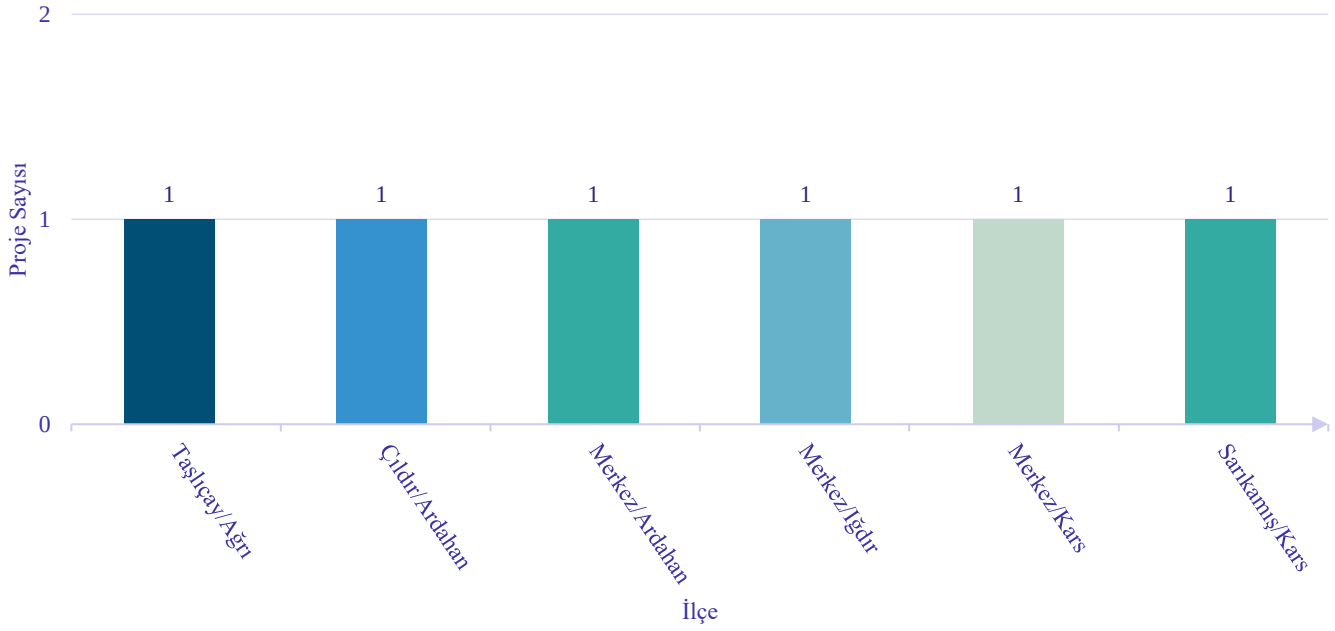
Şekil 5. Sözleşme İmzalanan ve Tamamlanan Proje Sayılarının İllere Göre Dağılımı

Program kapsamında destek almaya hak kazanan projelerin uygulama süreci sonrası durumları Şekil 6’da gösterilmiş olup destek almaya hak kazanıp sözleşmeden feragat eden kurum bulunmamakta olup sözleşmesini imzalayıp belirli nedenlerden dolayı sözleşmesi fesih edilen kurum da bulunmaktadır. 1 projenin iş ve işlemleri devam etmesine karşın 6 proje ise başarılı bir şekilde tamamlanmıştır.

Şekil 6. Destek Almaya Hak Kazanan Projelerin Uygulama Süreci Sonrası Durumu

Şekil 7’de tamamlanan başarılı projelerin TRA2 Bölgesi ilçelerine göre coğrafi dağılımı gösterilmektedir. Tamamlanan projelerin %50’sinin TRA2 Bölgesi il merkezlerinde %50’sinin ise TRA2 Bölgesi ilçelerinde olduğu görülmektedir. Bu yanıyla mali destek programının TRA2 Bölgesi’nin geneline yayılım gösterdiği söylenebilir.

Şekil 7. Tamamlanan Projelerin TRA2 Bölgesi İlçelerine Göre Coğrafi Dağılımı

Tablo 7’de tamamlanan projelerin sektörel dağılımı gösterilmekte olup tamamlanan 6 projeden 3 tanesi konaklama ve yiyecek hizmeti sektörü, 2 tanesi idari ve destek hizmetleri sektörü 1 tanesi ise tarım, ormancılık ve balıkçılık sektörü kapsamındadır. Programın temel amacı ve öncelikleri incelendiğinde konaklama ve yiyecek hizmeti sektörü programın ikinci önceliğiyle idari ve destek hizmeti faaliyeti ile tarım, ormancılık ve balıkçılık sektörü ise birinci önceliğiyle ilişkilidir. Bu bakımdan projelerin ilgili sektörlerde yer alması projelerin program ile paralellik gösterdiğinin kanıtıdır.

Tablo 7. Tamamlanan Projelerin Sektörlere Göre Dağılımı

Sektörler	Adet	Yüzde
A - Tarım, Ormancılık ve Balıkçılık	1	16,67
I - Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri	3	50
N - İdari ve Destek Hizmet Faaliyetleri	2	33,33
Toplam	6	100

Program kapsamında gerçekleşen harcamaların bütçesel dağılımı Tablo 8’de gösterilmiş olup 2.563.091,39 TL ve %75,99 oranıyla en büyük paya sahip harcama diğer maliyetler, hizmetler kaleminedir. Bu kalem kapsamında yapılan/onarılan yol, yapılan/onarılan kaldırım, turizme kazandırılan tesis inşası ve rehabilite edilen çevre alanı çalışmaları yapılmıştır. Ardından ise 634.093,00 TL ile patent başvuruları, web sitesi kurulumu vb. çalışmaları kapsayan diğer kalemi ve 155.851,69 TL ile projede gerekli ekipman, malzeme, çevre düzenleme elemanı vb. alımları kapsayan ekipman ve malzeme kalemleri gelmektedir. Toplamda 19.795,68 TL harcama gerçekleştirilen insan kaynakları kalemi ise program kapsamında %0,52 oranına

sahiptir. Proje bütçe kalemlerinden olan seyahat ve idari maliyet bütçe kalemleri yararlanıcılar tarafından tercih edilmemiş olup seyahat bütçe kaleminde 900,00 TL olmasına karşın kullanılmamıştır.

Tablo 8. Program Kapsamında Gerçekleşen Harcamaların Bütçesel Dağılımı

Bütçe Kalemi	Tutar	Yüzde
İnsan Kaynakları	19.795,68	0,59
Seyahat	0,00	0,00
Ekipman ve Malzeme	155.851,69	4,62
Yerel Ofis Maliyetleri	0,00	0,00
Diğer Maliyetler, Hizmetler*	2.563.091,39	75,99
Diğer	634.093,00	18,80
İdari Maliyetler	0,00	0,00
Toplam	3.372.831,76	100

*Küçük ölçekli altyapı yapım işleri Diğer Maliyetler, Hizmetler başlığı içerisinde yer almaktadır.

3.2. Bütçe Gerçekleşmeleri

Bu program kapsamında destek verilecek projeler için ayrılan toplam bütçe 3.500.000,00 TL olarak programın başvuru rehberinde ilan edilmiştir. Destek tutarı her bir proje için asgari 50.000,00 TL, azami 600.000,00 TL olmak üzere yayınlanmıştır. Tablo 9'da sözleşme imzalanan projelerin sözleşmeye bağlanan destek tutarı ve gerçekleşen destek tutarı bulunmaktadır. Program kapsamında 7 proje için toplam 3.166.441,76 TL tutarında destek için sözleşme imzalanmıştır.

Sözleşme imzalanmasından sonra projelerin izleme ve değerlendirme uzmanları yararlanıcılara ilk izleme ziyaretini gerçekleştirmiştir. İlk izleme ziyaretlerinde proje kapsamında yapılacak faaliyetlerin ve satın alımların planlaması yapılmış ve riayet edilecek faaliyet takvimi yararlanıcı ile karşılıklı görüşmeler sonucunda netleştirilmiş, gerekli prosedürler ve açıklamalar yararlanıcılara detaylı bir şekilde beyan edilmiştir. Projelerin yararlanıcıları ile uygulama sırasında sorun yaşanmaması için ilgili proje irtibat ve yetkili kişileri ile iletişim halinde kalınmıştır. Projelerin tamamlanması ile yararlanıcılar Ajansa nihai rapor sunmuştur. Yararlanıcıların proje harcamaları, destek sözleşmeleri ve mevzuata uygun olarak projelerin izleme uzmanları tarafından kontrol edilmiştir. Yapılan proje harcamaları Kalkınma Ajansları Destek Yönetim Kılavuzu (DYK), Proje Uygulama Rehberi (PUR) ve Satın Alma Rehberine (SAR) göre incelenmiş olup bazı harcamalar uygun maliyet bazıları ise uygun olmayan maliyet olarak değerlendirilmiştir. Uygun maliyet olarak kabul edilen proje harcamalarına istinaden ödemeler gerçekleştirilmiştir.

Program kapsamında başarıyla tamamlanan 6 projeye ait proje harcamalarının incelenmesi neticesinde Ağrı ilinde 300.750,00 TL, Ardahan ilinde 753.592,54 TL, Iğdır ilinde 494.576,66 TL ve Kars ilinde 894.547,41 TL destek olmak üzere toplam 2.443.466,61 TL'lik gerçekleşme olduğu görülmektedir. Destek tutarları incelendiğinde gerçekleşen harcamaların sözleşme imzalanan destek tutarlarının %77,17'i oranında olduğu ve gerçekleşen destek tutarında Kars ilinin, toplam gerçekleşen destek tutarının %36,61 oranıyla en çok destek alan il konumunda olduğu görülmektedir.

Tablo 9. Sözleşmeye Bağlanan ve Gerçekleşen Destek Tutarı

İl	Sözleşme İmzalanan Proje Sayısı	Sözleşmeye Bağlanan Destek Tutarı	Tamamlanan Proje Sayısı	Gerçekleşen Destek Tutarı
Ağrı*	2	812.244,20	1	300.750,00
Ardahan	2	767.131,00	2	753.592,54
Iğdır	1	520.083,75	1	494.576,66
Kars	2	1.066.982,81	2	894.547,41
Toplam	7	3.166.441,76	6	2.443.466,61

*Ağrı ilinde sözleşme imzalanan 2 projeden 1 tanesi tamamlanmış olup 1 tanesi devam etmektedir. Bu kapsamda ilgili tabloda devam eden 1 projenin destek tutarı gerçekleşen destek tutarı hesaplamalarına katılmamıştır.

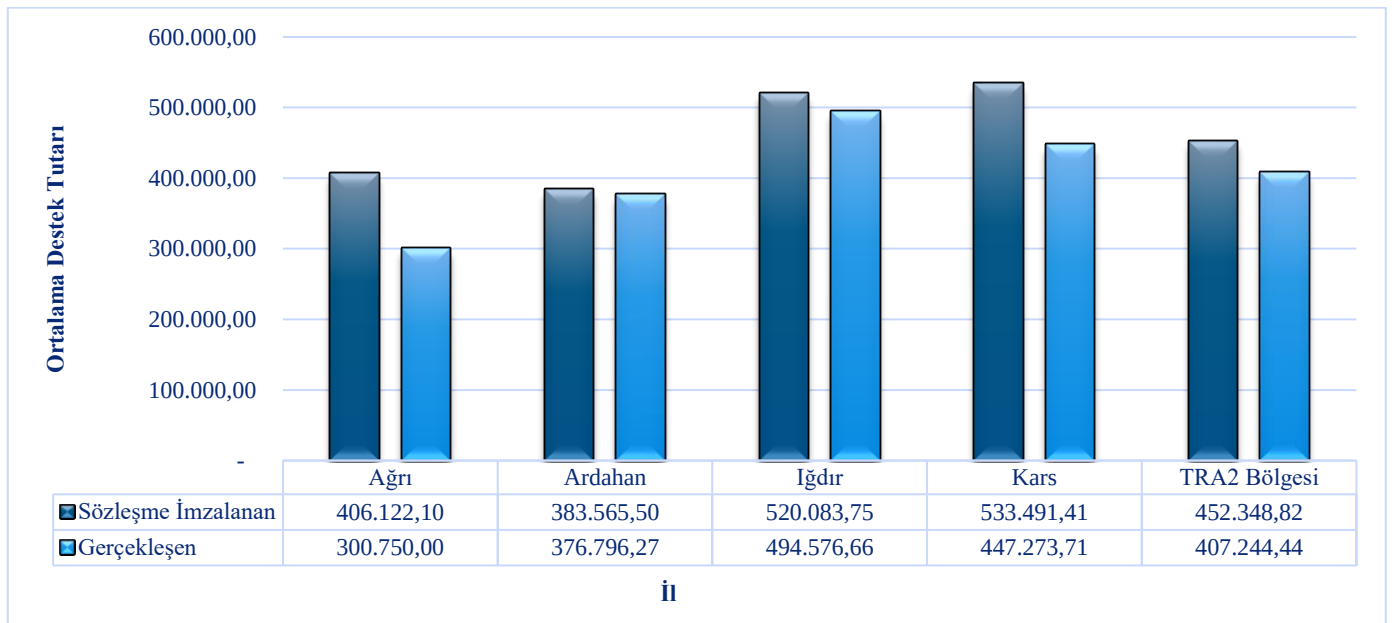
Program kapsamında sözleşme imzalanan projelerin eş finansman tutarları ve tamamlanan projelerin gerçekleşen eş finansman tutarları Tablo10'da gösterilmektedir. Tabloya göre program kapsamında sözleşmeye bağlanan projelerdeki toplam eş finansman tutarı 1.766.246,99 TL'dir. Sözleşmeye bağlanan eş finansman tutarının illere göre dağılımına bakıldığında Ağrı ilinde 893.755,80 TL, Ardahan ilinde 343.469,00 TL, Iğdır ilinde 173.361,25 TL ve Kars ilinde 355.660,94 TL olduğu görülmektedir. Gerçekleşen eş finansman tutarlarına bakıldığında is Ağrı ilinde 100.250,00 TL, Ardahan ilinde 338.956,18 TL, Iğdır ilinde 164.858,88 TL ve Kars ilinde 325.300,09 TL eş finansman olmak üzere toplam 929.365,15 TL'lik gerçekleşen eş finansman olduğu görülmektedir. Söz konusu iller arasında en fazla gerçekleşen eş finansman tutarının Ardahan ilinde olduğu görülmektedir. Program kapsamında toplam eş finansman tutarı program kapanışının gerçekleşmesi ile birlikte %52,62 oranında gerçekleşmiş olup yararlanıcılar tarafından gerçekleştirilen harcamalar sözleşme bütçesinin altında gerçekleşmiştir. Gerçekleşen eş finansman bakımından Ardahan ili toplam gerçekleşen eş finansmanın %36,47 oranı ile öne çıkmaktadır.

Tablo 10. Sözleşme ve Proje Uygulama Sürecinde Eş Finansman Tutarı

İl	Sözleşme İmzalanan Proje Sayısı	Sözleşmeye Bağlanan Eş Finansman Tutarı	Tamamlanan Proje Sayısı	Gerçekleşen Eş Finansman Tutarı
Ağrı*	2	893.755,80	1	100.250,00
Ardahan	2	343.469,00	2	338.956,18
Iğdır	1	173.361,25	1	164.858,88
Kars	2	355.660,94	2	325.300,09
Toplam	7	1.766.246,99	6	929.365,15

*Ağrı ilinde sözleşme imzalanan 2 projeden 1 tanesi tamamlanmış olup 1 tanesi devam etmektedir. Bu kapsamda ilgili tabloda devam eden 1 projenin eş finansman tutarı gerçekleşen eş finansman tutarı hesaplamalarına katılmamıştır.

Program kapsamında sözleşme imzalanan projelerin ortalama destek tutarları ve tamamlanan projelerin gerçekleşen ortalama destek tutarları Şekil 8’de gösterilmektedir. Şekil incelendiğinde TRA2 Bölgesi’nde proje başına sözleşmeye bağlanan ortalama destek tutarı 452.348,82 TL iken gerçekleşen destek tutarı proje başına ortalama 407.244,44 TL’dir. Ağrı ilinde proje başına sözleşmeye bağlanan ortalama destek tutarı 406.122,10 TL iken gerçekleşen destek tutarı proje başına ortalama 300.750,00 TL’dir. Ardahan ilinde proje başına sözleşmeye bağlanan ortalama destek tutarı 383.565,50 TL iken gerçekleşen destek tutarı proje başına ortalama 376.796,27 TL’dir. Iğdır ilinde proje başına sözleşmeye bağlanan ortalama destek tutarı 520.083,75 TL iken gerçekleşen destek tutarı proje başına ortalama 494.576,66 TL’dir. Kars ilinde ise proje başına sözleşmeye bağlanan ortalama destek tutarı 533.491,41 TL iken gerçekleşen destek tutarı proje başına ortalama 447.273,71 TL’dir. Gerçekleşen ortalama destek tutarında Iğdır ili ön plana çıkmaktadır.

Şekil 8. Proje Uygulama Sürecinde Ortalama Destek Tutarı

4. PROGRAMIN DEĞERLENDİRİLMESİ

4.1. Değerlendirmede Kullanılan Yöntem

Program Sonrası Değerlendirme Raporu kapsamında başarılı olarak tamamlanan projelerin yararlanıcıları ile gerçekleştirilen anket ile yararlanıcıların projeye bakış açısı ve desteklerden yararlanma durumu ve söz konusu programın başvuru rehberinde belirlenen amaç ve önceliklere ulaşımının değerlendirilmesi amaçlanmıştır. Araştırmanın veri toplama şekli anket yöntemi olup anketler Ajans uzmanları tarafından yararlanıcıların yetkililerine veya proje koordinatörlerine yöneltilerek uygulanmıştır. Veri toplama sürecinde nitel ve nicel verilerden yararlanılmıştır. Söz konusu veriler, çalışmaya konu olan 2010 Yılı KÖA01 Programı ve İzleme ve Değerlendirme Biriminin kullandığı Kalkınma Ajansları Yönetim Sistemi (KAYS) veri tabanından elde edilen veriler ile projesi tamamlanmış yararlanıcılarla gerçekleştirilen anketlere dayanmaktadır. Ayrıca sürdürülebilirlik, etki ve etkililik gibi kavramların nicelleştirilmesi amacıyla da ifadeler katılım durumuna yönelik sorular hazırlanmıştır. Sürdürülebilirlik, etki, etkililik, etkinlik ve ilgililik kavramlarının nicelleştirilmesi amacıyla ifadeler katılım durumuna yönelik sorular hazırlanarak anket uygulanmıştır. Araştırmada kullanılan anket başarılı olarak tamamlanan proje sahiplerine sorular yöneltilerek yapılmıştır. Ayrıca anket yoluyla elde edilen veriler, frekans analizi ile incelenmiştir.

4.2. Değerlendirme Kriterleri Kapsamında Programın İncelenmesi

Teklif edilen bütçe de dâhil olmak üzere başvurular, programın başvuru rehberindeki “Değerlendirme Tablosu” kriterlerine göre bağımsız değerlendiriciler tarafından Gizlilik ve Tarafsızlık Sözleşmesi çerçevesinde değerlendirilmektedir. Değerlendirme tablosu, bölümlere ayrılmış olup, başvuru tabloda belirtilen puanlar üzerinden değerlendirilmektedir. Değerlendirmede sırası ile başvuranın mali ve işletme kapasitesi, proje konusunun programın amaç ve öncelikleri ile ilgililiği, önerilen yöntemin kalitesi ve geçerliliği, projenin destek sonrası sürdürülebilirliği ile projenin bütçe ve maliyet etkinliği değerlendirilmektedir. Proje tekliflerinin destek almaya hak kazanabilmesi için 65 puan olan toplam başarı puanına ek olarak, Mali ve İşletme Kapasitesi bölümünde 20 puan üzerinden en az 12 puan, ilgililik bölümünde ise 25 puan üzerinden en az 15 puan alması gerekmektedir.

4.2.1. İlgililik

İlgililik kriteri, müdahalenin hedeflerinin genel sosyoekonomik amaç ve ihtiyaçlara, ulusal veya bölgesel plan ve programlara uygunluğunu değerlendirmektedir (Ersayın, 2012).

➤ Başarılı Projelerin Konuları İtibariyle Programın Öncelik ve Amaçları ile Uyumu

Programa başvuru yapan projelerin teklif çağrısında yer alan hedef ve öncelikleri ile ilişkisinin bulunması gerekmektedir. Bu kapsamda Ajanstan destek alan ve başarılı bir şekilde tamamlanan projelerin proje içerikleri söz konusu mali destek programının öncelikleri ile tam bir uyum göstermektedir.

Ajanstan destek alan yararlanıcıların proje gerçekleştirme amaçları ile söz konusu yararlanıcılara ait projelerin amaçları program ile doğrudan ilişkilidir. Yararlanıcıların projeye başlama amaçlarının tamamına veya bazılarına kısmen ulaşmaları aynı zamanda proje önceliklerinin de gerçekleştiğinin bir göstergesidir. Yararlanıcıların proje amaçlarına ulaşmaları, programın başarılı olduğu sonucunu ortaya çıkartmıştır. Bu durum mali destek programı önceliklerinin önemli ölçüde gerçekleştiğinin de bir göstergesidir.

➤ **Tamamlanan Projelerin Konuları İtibariyle Programın Öncelik ve Amaçları ile Uyumu**

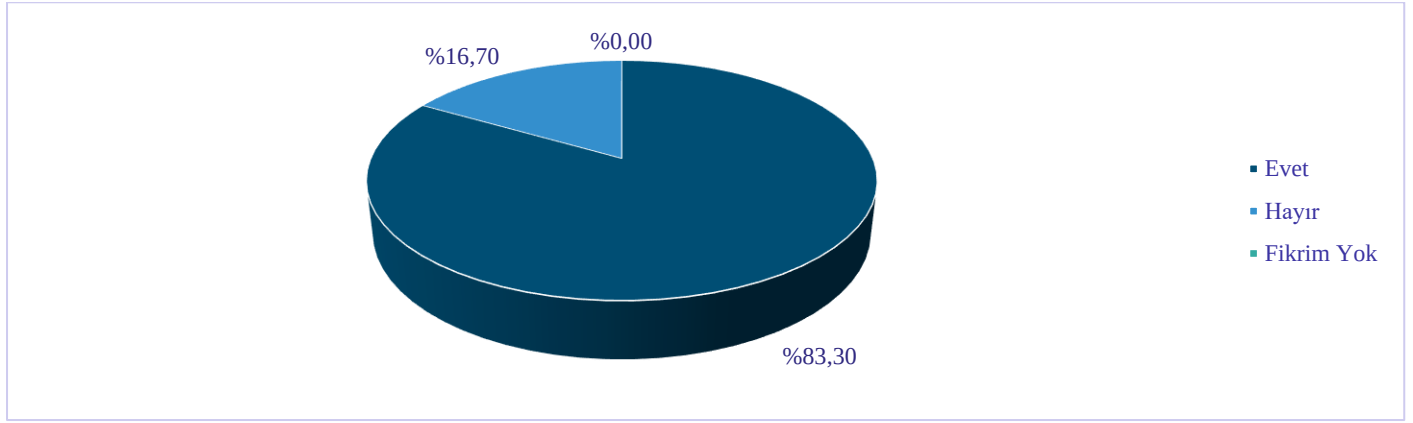
Mali destek programı başvuru rehberinde yer alan kriter setinde başvurusu gerçekleştirilen tüm projelerin teklif çağrısı ile ilgili olup olmadığı değerlendirilmektedir. Bu bölümde söz konusu kriterler kapsamında bağımsız değerlendiriciler tarafından başarılı projelerde yapılan puanlamanın sonuçlarına yer verilmektedir.

Proje tekliflerinin destek almaya hak kazanabilmesi için başvuru rehberinde yer alan ilgililik bölümündeki kriterlere göre toplam 25 puan üzerinden 15 puan alması gerekmektedir. Bu kapsamda başarılı olarak tamamlanan 6 adet projeyi bağımsız değerlendiriciler değerlendirmiş olup her bir proje için birden fazla bağımsız değerlendirici değerlendirmede bulunmuştur.

Programın ilgililik kriteri kapsamında bağımsız değerlendiricilerin projelere verdikleri puanlara göre incelenen projelerin teklif çağrısının genel amacı ve öncelikleri ile ilgisine, hibe programının birden fazla önceliği ile ne kadar ilgili olduğuna, yenilikçi, katılımcı, çevreye duyarlı yaklaşımlar, fırsat eşitliği sunma, cinsiyet eşitliği, iyi uygulama modelleri, yöreye özgülük gibi unsurları içermesine, söz konusu projelerin Bölge'nin potansiyeli, ihtiyaçları ve sorunları ile ne kadar ilgili olduğuna ve ilgili tarafların açıkça tanımlanmış ve stratejik olarak seçilimine yönelik puanlama yapılmıştır. Bu kapsamda bağımsız değerlendiricilerin değerlendirmeleri sonucunda projelerin, programın hedef ve öncelikleri ile ilgili olduğu söylenebilmektedir.

Program kapsamında yararlanıcılar ile yapılan anket çalışması kapsamında 6 kuruma yönelik sorulan “Program Bölge koşullarına ve kurumların ihtiyaçlarına uygun mu?” sorusuna Şekil 9’da gösterildiği üzere %83,3’ü Bölge koşullarına uygun olduğunu belirtmiştir. %16,7’si ise Bölge koşullarına uygun olmadığını belirtmiştir. Bölge koşullarına uygun olduğunu belirten yararlanıcılar özellikle programın Bölge'nin dinamiklerine uygun olduğunu belirtmiştir. Bölge’de öne çıkan ve desteklenmeye ihtiyaç duyulan sektörlerin program kapsamında desteklendiği, altyapı ve sosyal donatı imkânlarının geliştirildiği, verim artırıcı çalışmalar ve Bölge tanıtımının program kapsamında ihtiyacı azaltmaya yönelik yer bulduğunu da ayrıca belirtmişlerdir.

Şekil 9. Programın Bölge Koşullarına ve Kurumların İhtiyaçlarına Olan Uygunluğu

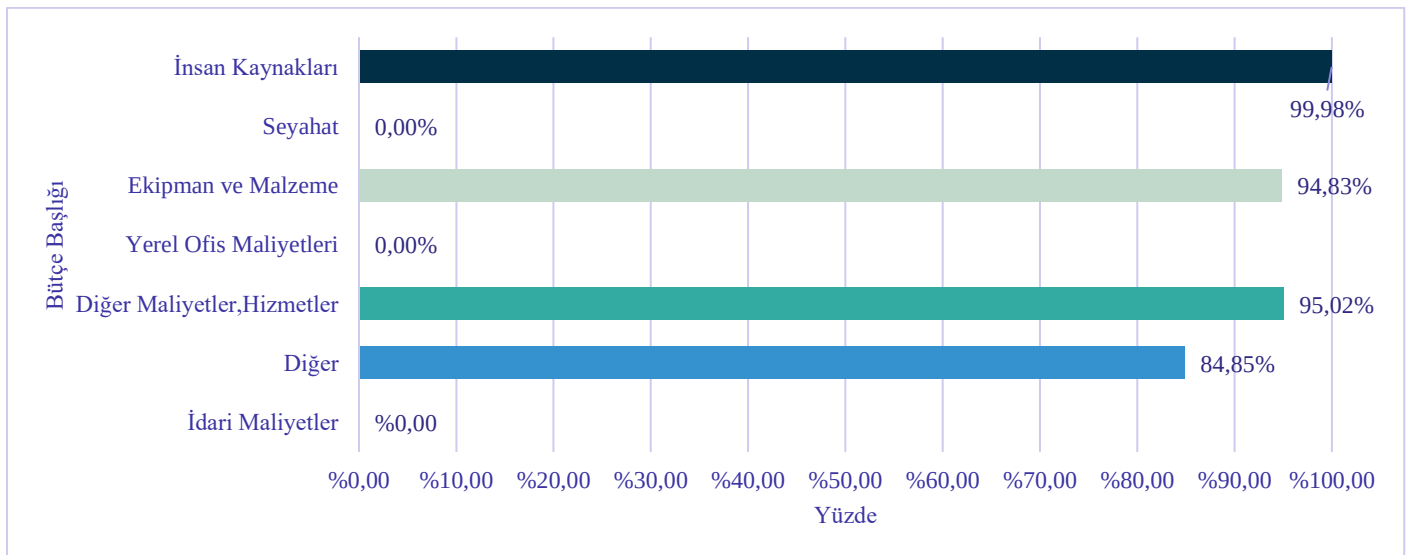
4.2.2. Etkinlik

Program ve projede etkinlik, belirli bir zaman dilimi içinde çeşitli faaliyetleri yürüterek kullanılan girdiler ile müdahale sonucu belirlenen zaman aralığında hedeflenen sayı ve kalitede çıktıların üretilmesidir (Meydan, 2014).

Programdaki projelerin bütçe tertipleri DYK'da belirlenen bütçe formatına göre uygulanmıştır. İlgili formata göre proje bütçe kalemleri; insan kaynakları, seyahat, ekipman ve malzeme, yerel ofis maliyetleri, diğer maliyetler hizmetler, diğer ve idari maliyetlerden oluşmaktadır. Şekil 10'da tamamlanan projelerin girdileri olan bütçe kalemlerinin gerçekleşme oranı verilmektedir.

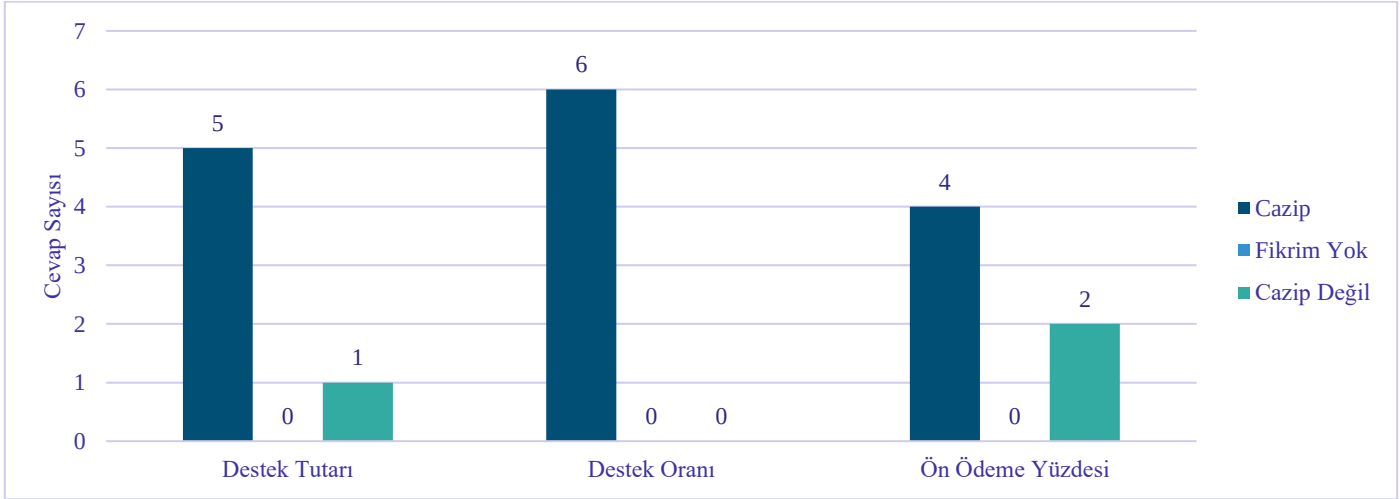
Projeler tamamlandıktan sonra nihai raporlardaki harcamaların uygunluğuna ilişkin değerlendirmeler neticesinde seyahat ve idari maliyetler bütçe kalemlerinin yararlanıcılar tarafından tercih edilmediği görülmüştür. Ayrıca yerel ofis maliyetlerini de toplam bütçeye kıyasla az miktarda bulunmasına karşın bu bütçe kaleminde de harcama gerçekleşmemiştir. Bütçe kalemlerinde harcamalar insan kaynaklarında %99,98 oranında, diğer maliyetler, hizmetlerde %95,02 oranında, ekipman ve malzemede %94,83 oranında ve diğerde %84,85 oranında kullanılmıştır.

Şekil 10. Tamamlanan Projelerde Bütçe Gerçekleşme Oranları

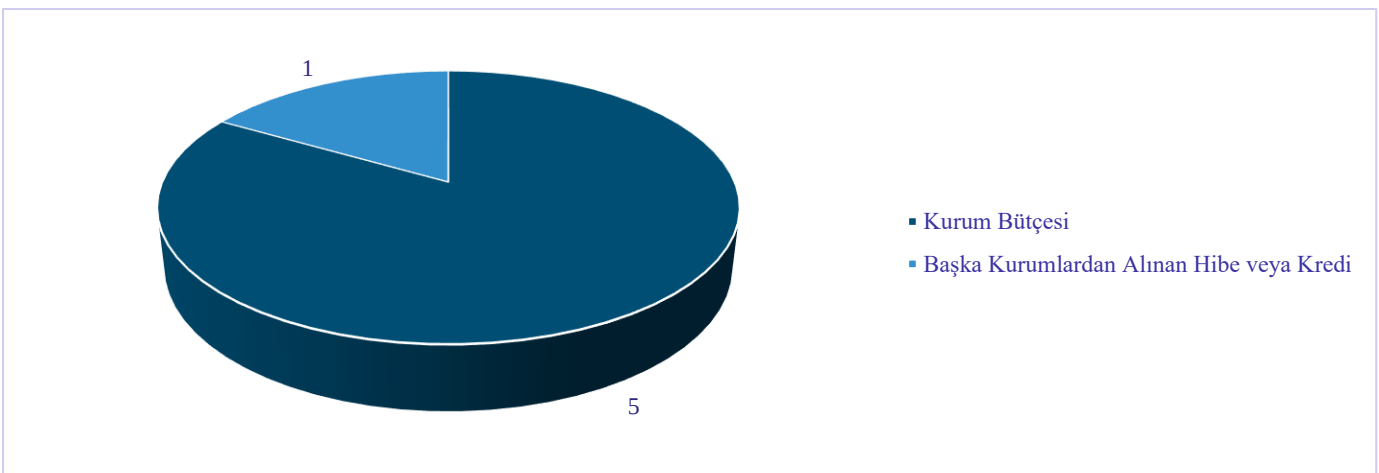
Program kapsamında %75 olan azami destek oranı, 600.000,00 TL olan azami destek tutarı ve %60 olan ön ödeme yüzdesinin yararlanıcılar tarafından yeterli olup olmadığına dair yöneltilen programın finansal unsurlarını değerlendiriniz anket sorusuna yararlanıcıların cevapları Şekil 11’de gösterilmektedir. Destek tutarı için yararlanıcılardan 5’i cazip 1’i ise cazip değil, destek oranı cazip mi sorusuna tamamı cazip ve ön ödeme yüzdesi cazip mi sorusuna ise 4’ü cazip 2’si ise cazip değil cevabını vermiştir. Ankete katılan yararlanıcılardan fikrim yok cevabını veren olmadığı görülmektedir.

Şekil 11. Programın Finansal Olarak Değerlendirilmesi

Yararlanıcılara yöneltilen “Serhat Kalkınma Ajansı desteğiyle uyguladığınız projenizin eş finansmanını nasıl karşıladınız?” sorusunu yararlanıcıların cevapları Şekil 12’de gösterilmekte olup 5’i kurum bütçesi cevabını verirken 1’i ise başka kurumlardan alınan hibe veya kredi ile projenin eş finansmanının karşıladığını belirtmiştir.

Şekil 12. Projenin Eş Finansmanının Karşılanması

Program kapsamında başarılı olarak tamamlanan projelerin süreleri Tablo 12’de gösterilmiş olup proje süreleri 12-18 ay arasında değişkenlik göstermektedir. Projelerden 3 tanesinin azami süre olan 18 aydan daha kısa sürede projelerini tamamladığı, diğerlerinin ise 18. aylarda projelerini tamamladığı görülmüştür. Başvuru esnasında projelerini belirlenen sürede bitirebileceğini öngören yararlanıcılardan %83,33’ü proje süresi

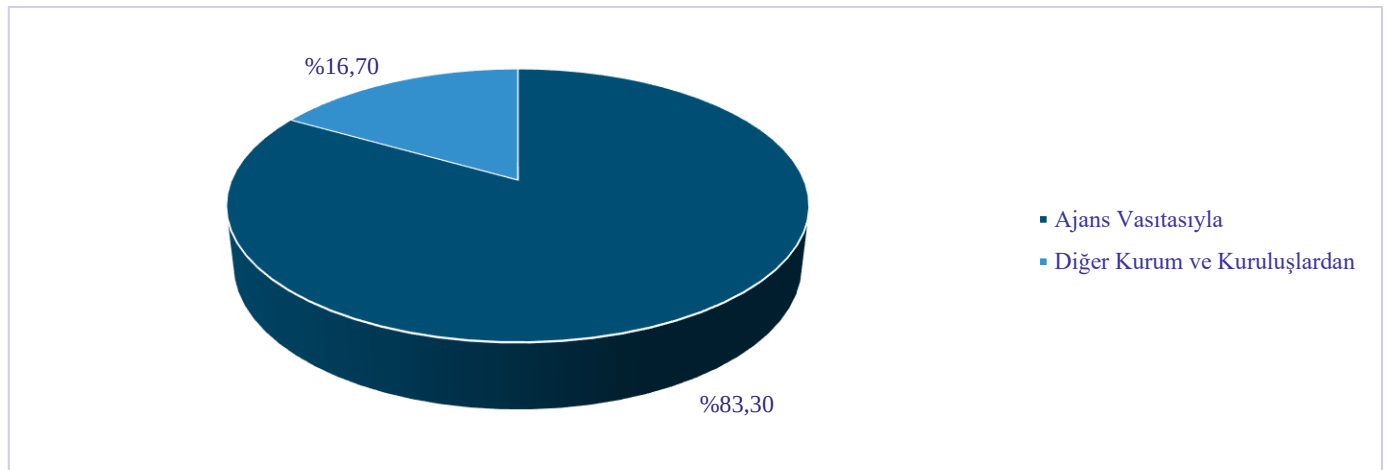
içerisinde projelerini tamamlayamayarak süre uzatımı talep ettikleri ve bu sayede projeleri tamamladıkları görülmüştür. Bir proje yararlanıcısı ise süre uzatımı talep etmeksizin proje süresi içerisinde projesini tamamlamıştır.

Tablo 11. Uygulama Sürecinde Proje Süresi

Projeler	Başvuru (Ay)	Gerçekleşen (Ay)
1.proje	12	18
2.proje	12	12
3.proje	9	15
4.proje	12	18
5.proje	12	18
6.proje	12	14

Yararlanıcılara yönelik “Programdan nasıl haberdar oldunuz?” sorusuna ankete katılan yararlanıcıların cevapları Şekil 13’de gösterilmekte olup %83,30’u programdan Ajans vasıtasıyla (Ajansın internet adresi, gerçekleştirdiği kurum ziyareti, e-posta, düzenlediği bilgilendirme toplantıları ve benzeri etkinlikler; hazırladığı broşür, katalog, vb. gibi basılı materyallerden) haberdar olduğunu ve %16,70’i ise diğer kurum ve kuruluşlar yoluyla haberdar olduğunu belirtmiştir. Ankete katılan yararlanıcılardan “danışman yolu ile” ve “medya yolu ile” haberdar olma yöntemini seçen olmamıştır.

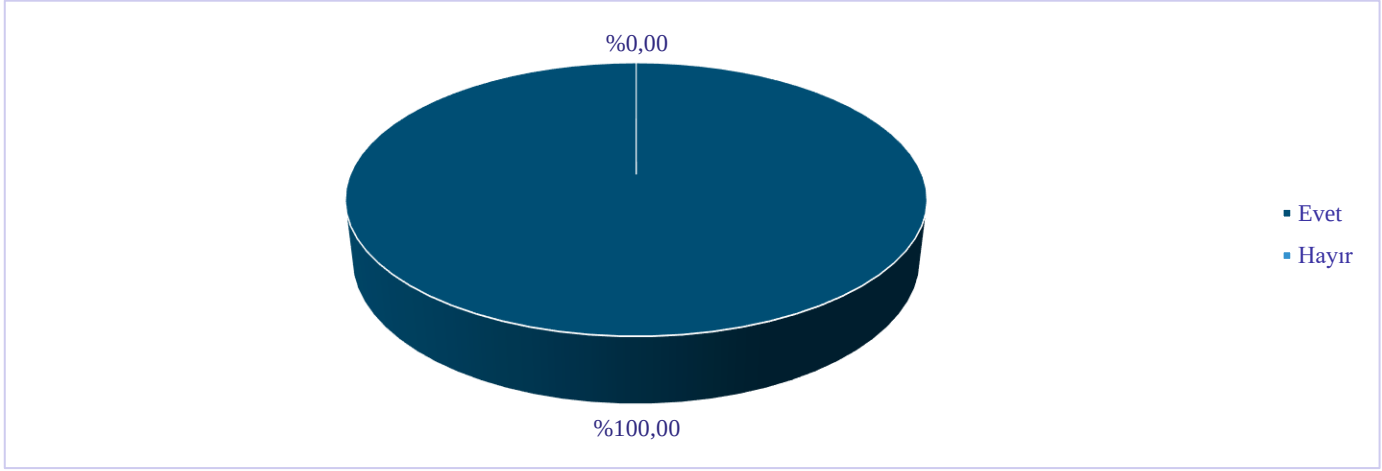
Şekil 13. Programdan Haberdar Olma Yöntemi

Mali destek programı ilanına çıkıldıktan sonra Ajans tarafından yapılan bilgilendirme toplantıları, internet sitesi duyurusu, afiş, broşür vb. duyurular yapılmıştır. Yapılan bu uygulama ile yararlanıcılara ne kadar ulaşılabildiğinin öğrenilmesi amacıyla yöneltilen “Ajans destekleri size göre ilgili hedef kitleler tarafından yeterince biliniyor mu?” sorusuna ankete katılan yararlanıcıların cevapları Şekil 14’de gösterilmekte olup

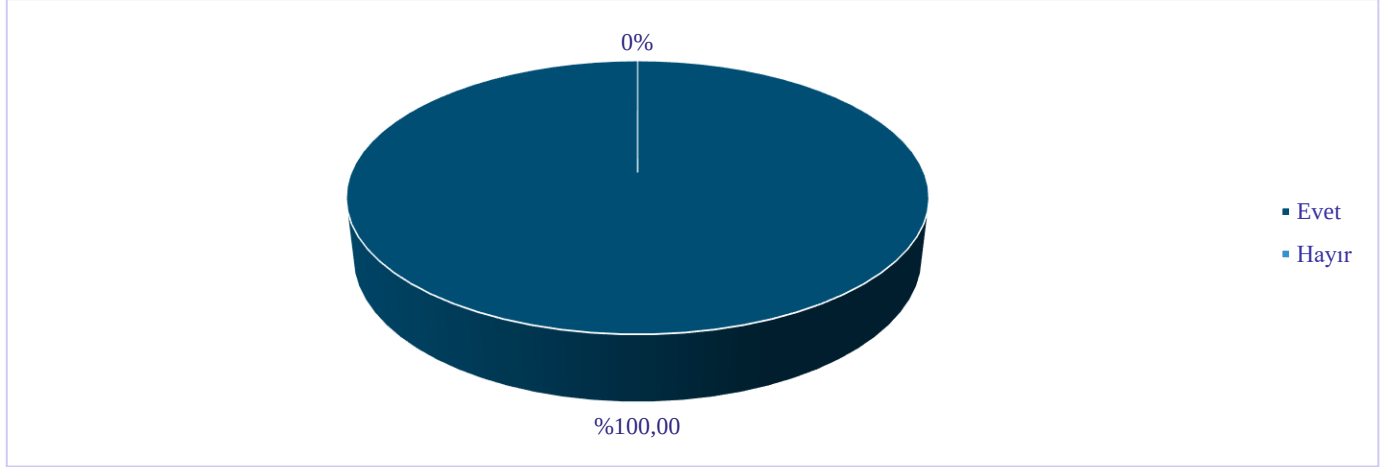
%100'ü evet cevabını vererek Ajans desteklerinin ilgili hedef kitle tarafından yeterince bilindiğini de belirtmiştir.

Şekil 14. Ajans Desteklerinin İlgili Hedef Kitleler Tarafından Bilinme Durumu

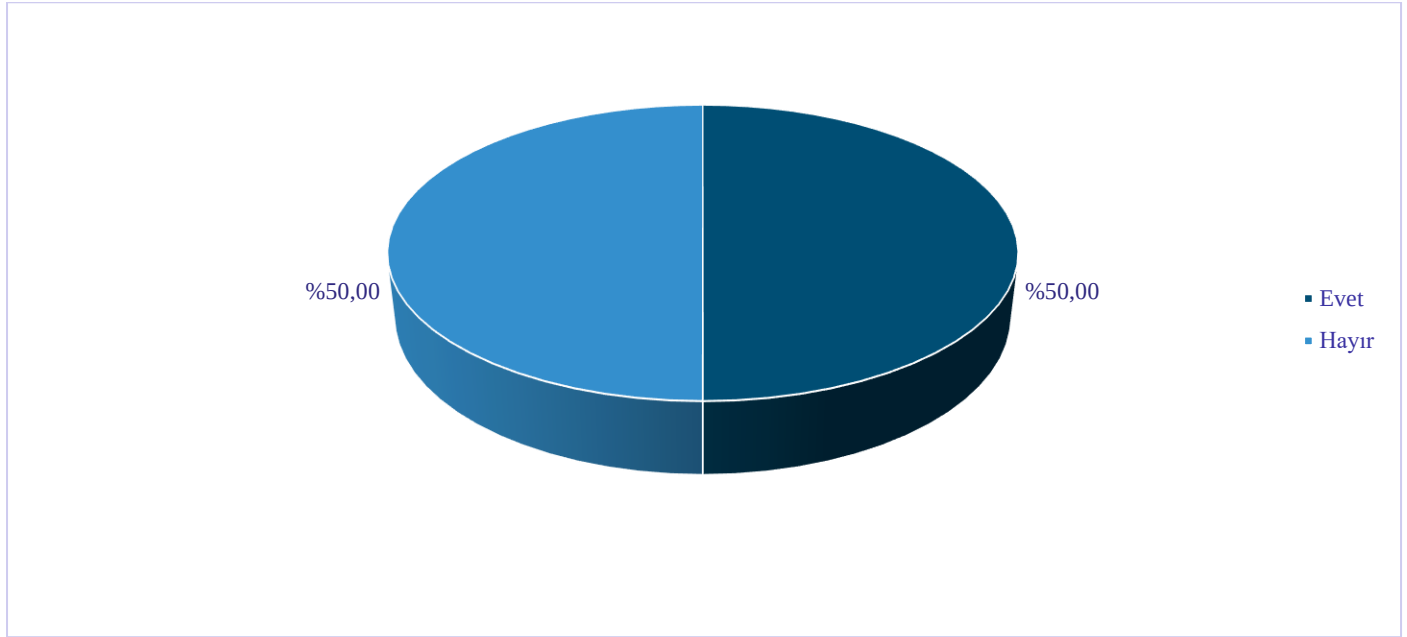

Ajans tarafından ilana çıkılan mali destek programı ile alakalı duyurular yapılmakta olup bu duyuların etkinliğini ölçmek için yararlanıcılara yöneltilen “Ajans destekleri hakkında etkin duyuru yapılıyor mu?” sorusuna ankete katılan yararlanıcıların cevapları Şekil 15’de gösterilmekte olup %100’ü evet cevabını vererek Ajans tarafından gerçekleştirilen duyuruların etkin yapıldığını belirtmişlerdir.

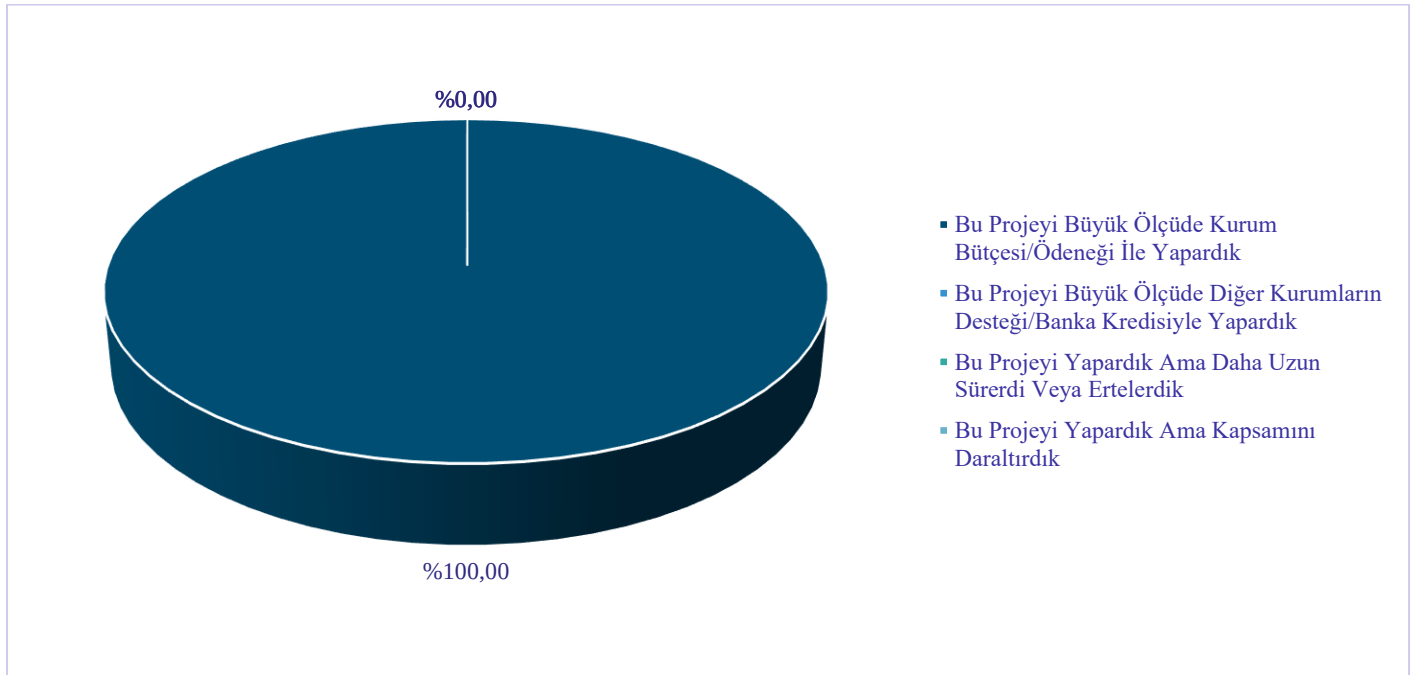
Şekil 15. Ajans Destekleri Hakkında Etkin Duyuru Yapılma Durumu

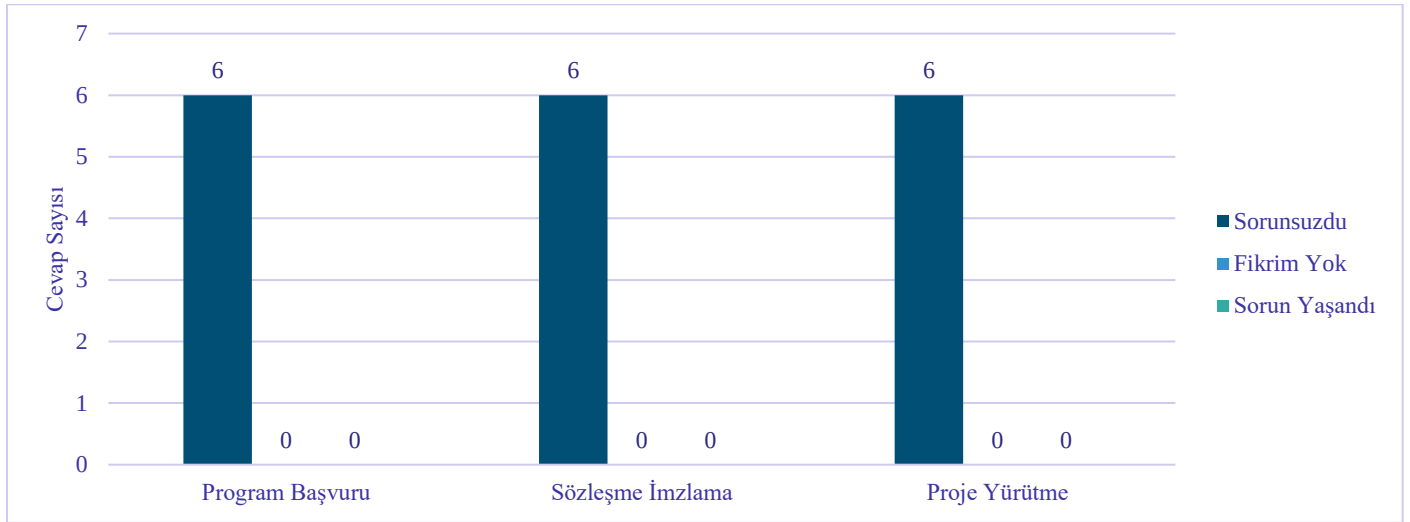
Yararlanıcılara yöneltilen “Bu desteği almamış olsaydınız bu projeyi yine de yapar mıydınız?” sorusuna yararlanıcıların cevapları Şekil 16’da gösterilmekte olup %50’si evet cevabını verirken %50’si ise hayır cevabını vermiştir.

Şekil 16. Ajans Desteği Olmadan Projenin Yapılma Durumu

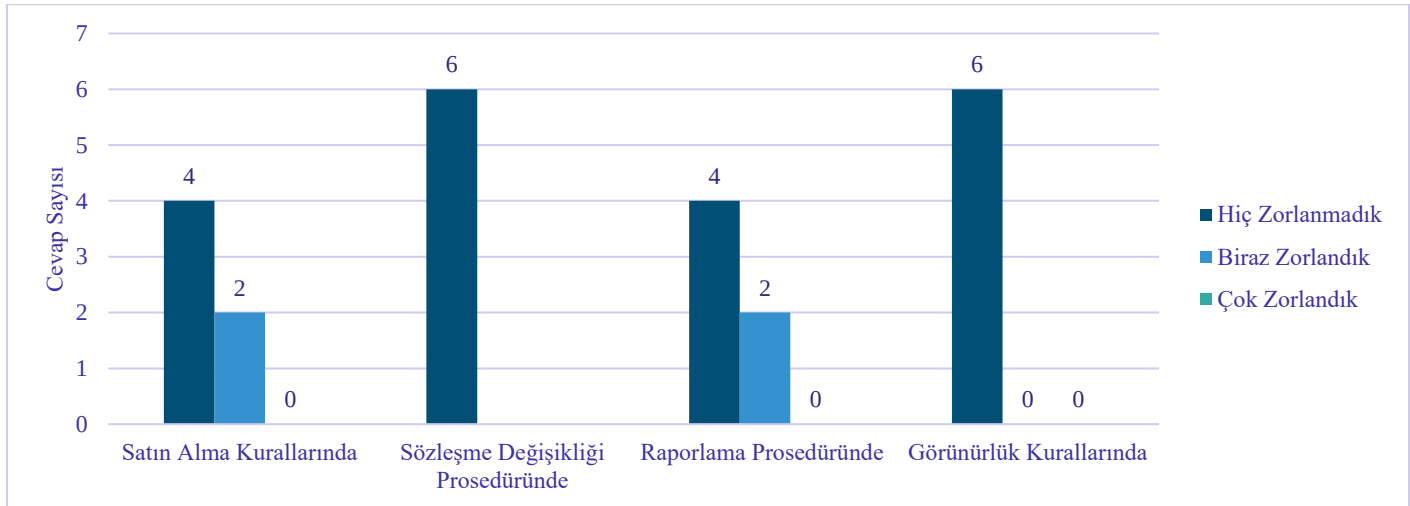
Yararlanıcılara yöneltilen “Bu desteği almamış olsaydınız bu projeyi yine de yapar mıydınız?” sorusuna evet cevabını veren yararlanıcılara “Bu projeyi nasıl yapardınız?” sorusu yöneltilmiş ve Şekil 17’de gösterileceği üzere yararlanıcıların tamamı bu projeyi büyük ölçüde kurum bütçesi/ödenek ile yapardık cevabını vermiştir.

Şekil 17. Ajans Desteği Olmadan Projenin Yapılma Yöntemi

Yararlanıcılara proje başvuru süreci (evraklar, süreçler, prosedürler), sözleşme imzalama süreci ve proje yürütme sürecinde sorun yaşayıp/yaşamadıkları sorulmuş ve Şekil 18’de gösterildiği üzere ankete katılan yararlanıcıların tamamı projenin başvuru, sözleşme imzalama ve proje yürütme süreçlerinde sorun yaşamadığını belirtmiştir.

Şekil 18. Proje Başvuru, Sözleşme İmzalama ve Uygulama Sürecinde Zorlanma Düzeyinin Tespiti

Yararlanıcılara proje uygulama sürecinde satın alma kuralları, sözleşme değişiklik prosedürleri, raporlama prosedürleri ve görünürlük kurallarında zorlanıp zorlanmadıkları sorusu yöneltilmiş ve Şekil 19’da gösterildiği üzere katılımcılar sözleşme değişiklik ve görünürlük prosedüründe hiç zorlanmadıklarını belirtmiştir. Satın alma kurallarında ve raporlama prosedüründe ise yararlanıcıların 4 hiç zorlanmadığını 2’si biraz zorlandığı belirtmiştir. Ayrıca yararlanıcılar konuyla ilgili olarak süreç içerisinde zorluk yaşadıkları alanlarda Ajanstan gerekli bilgi ve desteği alabildiklerini de ayrıca belirtmiştir.

Şekil 19. Proje Uygulama Sürecinde Zorlanma Düzeyinin Tespiti

4.2.3. Etkililik

Etkililik kriteri, müdahale ile elde edilen çıktı sonuç veya etkilerin müdahalenin ana amacına hizmet edip etmediğini değerlendirmektedir. Diğer bir ifadeyle, yapılan müdahale ile hedeflere ulaşma derecesini ifade etmektedir. Bu kriter, ilgililik kriteriyle yakından ilişkilidir (Meydan, 2014).

İlgili kriter ile elde edilen çıktı, sonuç ve etkilerin programın temel amaç ve öncelikleri ile karşılaştırması yapılır ve program kapsamında doğru projelerin desteklenip desteklenmediği belirlenir. Bu kısımda programın

hedeflenen performans göstergesi ile program sonunda gerçekleşen sonuç karşılaştırılacak ayrıca yararlanıcılarla yapılan anket çalışması ile programın etkililiği değerlendirilecektir.

Programdaki desteğin temel amaç ve öncelikleri kapsamında sözleşme imzalanan projelerin hedeflemiş olduğu performans göstergeleri kümülatif olarak toplanarak programın hedefleri belirlenmiştir. Program sonunda projelerin gerçekleşen performans göstergeleri de kümülatif olarak toplanmış ve sonuç oluşmuştur.

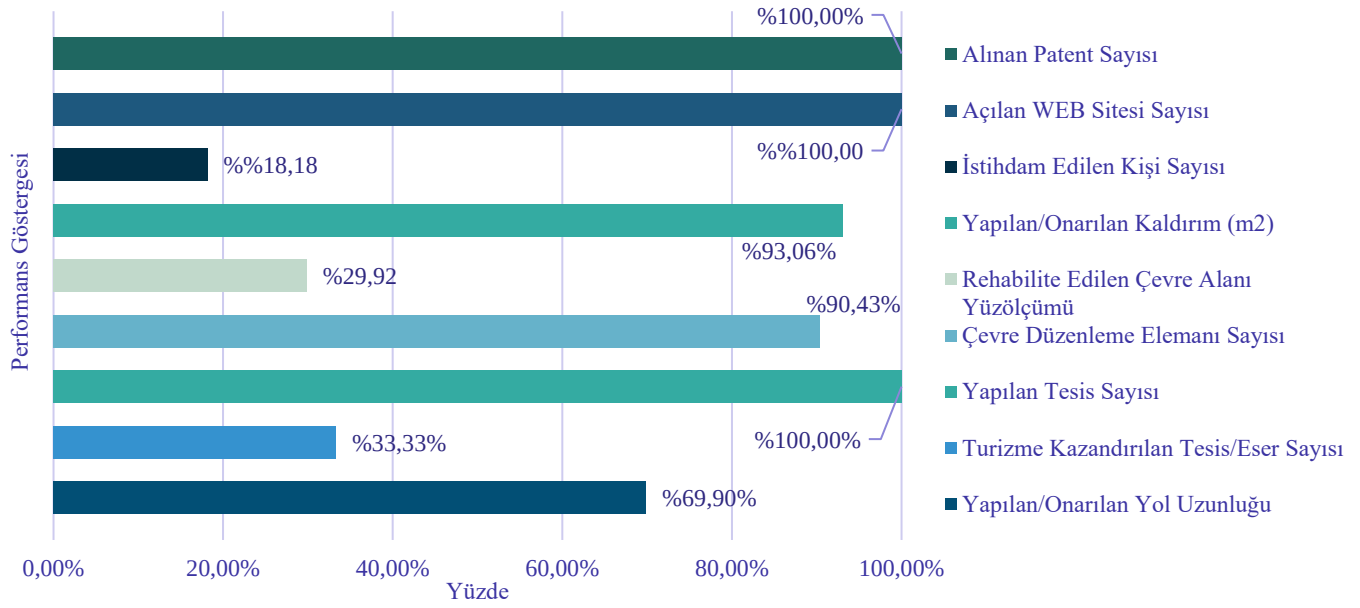
Program kapsamındaki performans göstergelerinin mevcut, hedef ve sonuçları Tablo 12’de gösterilmiştir. Programda hedeflenen değerlere ulaşmakta ne derecede başarılı olduğunun değerlendirilmesi amacıyla Tablo 12 incelenmiştir. Performans göstergelerinden açılan web sitesi, alınan patent sayısı ve yapılan tesis sayısında hedeflere %100 ulaşıldığı görülmektedir. Performans göstergelerinden olan yapılan/onarılan yol uzunluğunda %69,90, turizme kazandırılan tesis/eser sayısında %33,33, çevre düzenleme elemanı sayısında %90,43, rehabilite edilen çevre alanı yüz ölçümünde %29,92, yapılan/onarılan kaldırımda %93,06 ve istihdam edilen kişi sayısında %18,18 oranında hedefe ulaşıldığı görülmektedir.

Tablo 12. Hedeflenen Seçili Performans Göstergelerinin Gerçekleşme Durumu

Sıra No	Performans Göstergesi	Birim	Mevcut Durum	Hedef	Sonuç
1	Yapılan/Onarılan Yol Uzunluğu	Kilometre	0	11.161	7.802
2	Turizme Kazandırılan Tesis/Eser Sayısı	Adet	0	15	5
3	Yapılan Tesis Sayısı	Adet	0	3	3
4	Çevre Düzenleme Elemanı Sayısı	Adet	0	188	170
5	Rehabilite Edilen Çevre Alanı Yüzölçümü	Metrekare	0	121.990	36.500
6	Yapılan/Onarılan Kaldırım	Metrekare	0	14.406	13.406
7	İstihdam Edilen Kişi Sayısı	Kişi	0	11	2
8	Açılan Web Sitesi Sayısı	Adet	0	2	2
9	Alınan Patent Sayısı	Adet	0	1	1

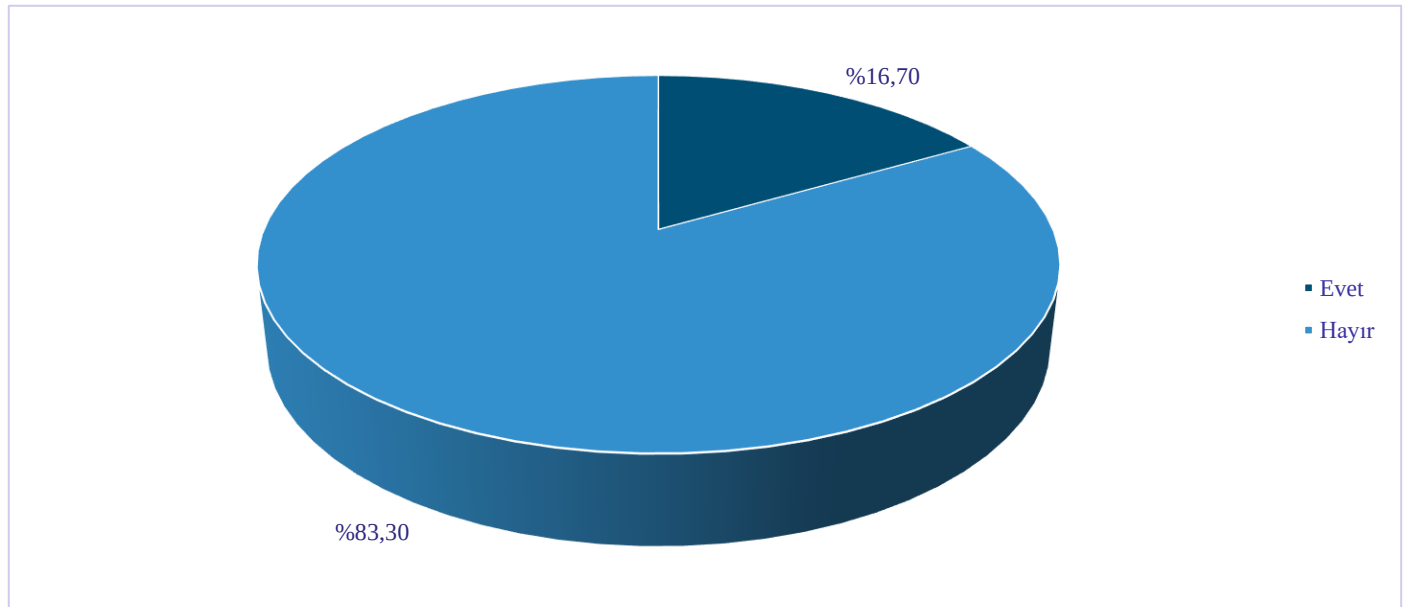
Performans göstergelerinin gerçekleşme oranı Şekil 20’de gösterilmiş olup şeklin genel değerlendirmesinde, başvuruda belirlenen hedeflerden üçünde hedeflere %100 ulaşıldığı, üçünde hedeflere büyük oranda ulaşıldığı, üçünde ise hedeflenen göstergelerden uzak kaldığı görülmektedir.

Şekil 20. Seçili Performans Göstergelerinin Gerçekleşme Oranı

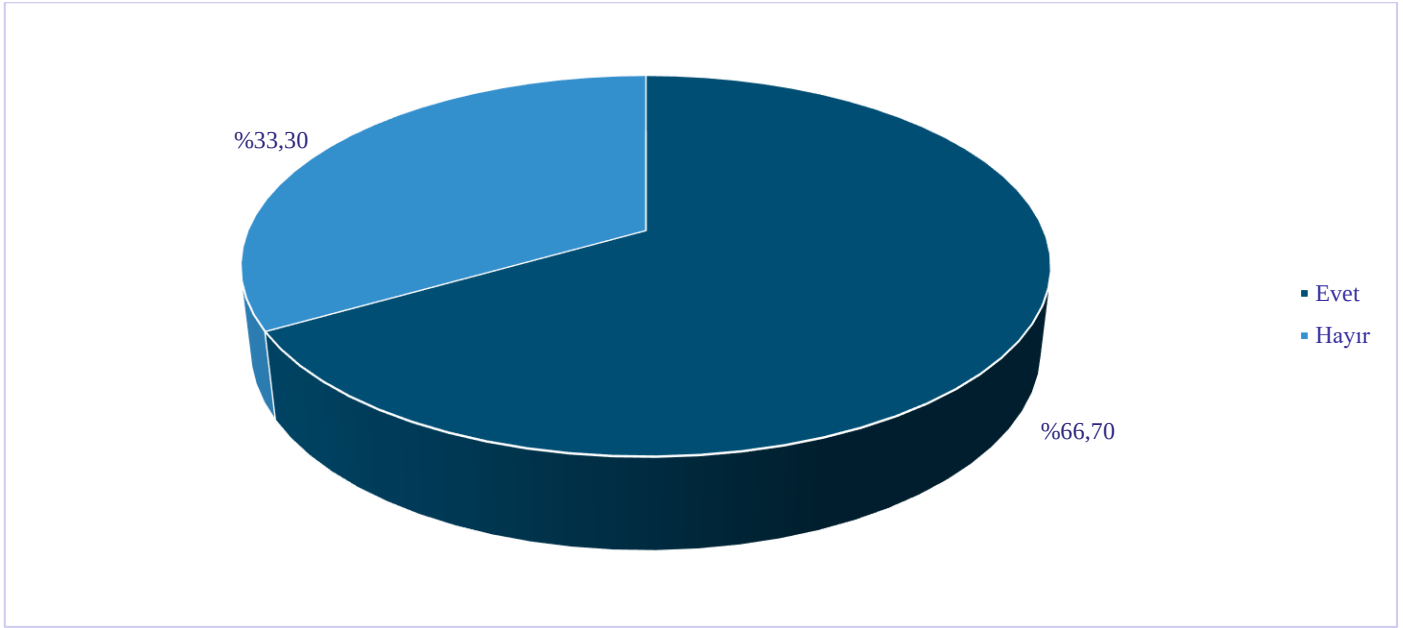

Anket katılımcılarına “Proje başvuru ya da yürütme sürecinde danışman desteği aldınız mı?” sorusuna yararlanıcıların cevapları Şekil 21’de gösterilmiş olup %16,7’si danışman desteği aldığı ve %83,3’ü ise danışman desteği almadığını belirtmiştir. Danışmanlık desteği alan yararlanıcı ise ilk proje yazma deneyimleri olması sebebiyle bu desteğe başvurduklarını belirtmiştir.

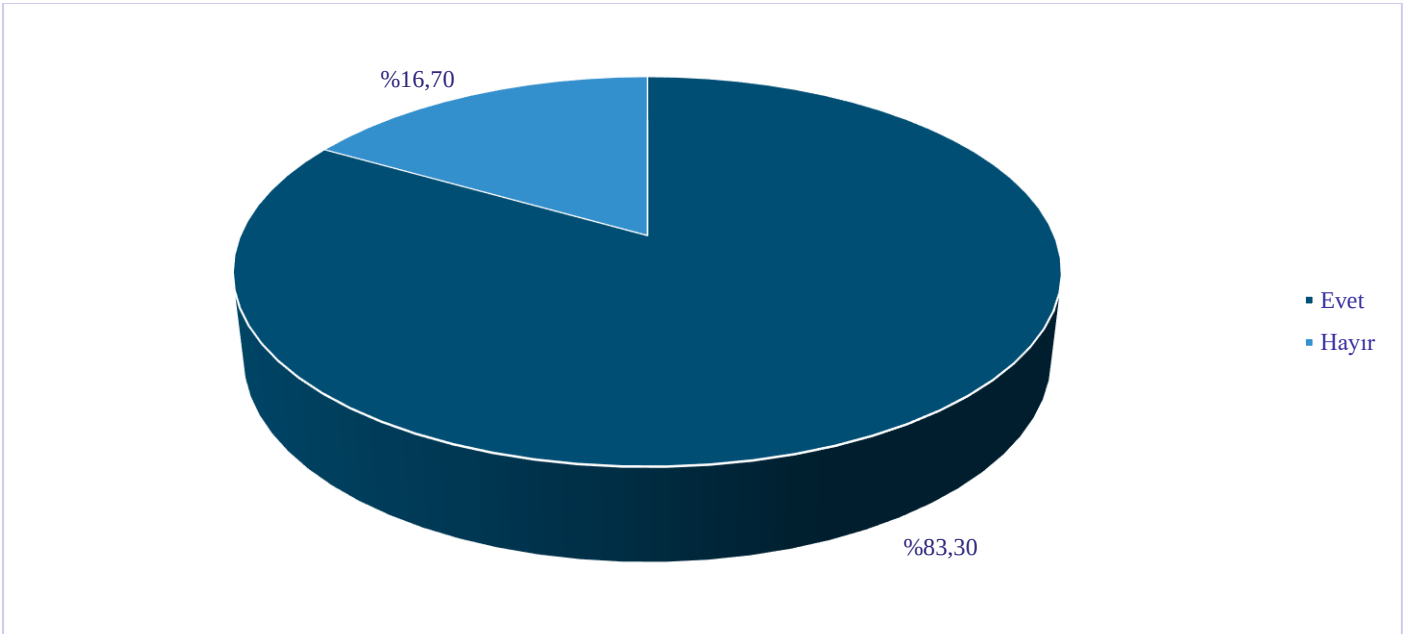
Şekil 21. Danışman Desteği Alma Durumu

Yararlanıcılara yöneltilen “Destek ile oluşturulan altyapı/üstyapı kullanılır durumda mı?” sorusuna yararlanıcıların cevapları Şekil 22’de gösterilmekte olup %66,7’si evet kullanıyor cevabını vererek destek ile oluşturulan altyapı/üstyapının hali hazırda kullanır durumda olduğunu %33,3’ü ise hayır cevabı vererek kullanılmadığını belirtmiştir. Kullanılmadığını belirten yararlanıcılar ilgili döneme ait güvenlik problemini ve projeye önemli katkısı bulunan hayvan pazarının kaldırılmış olmasını sebep olarak belirtmişlerdir.

Şekil 22. Destek ile Oluşturulan Altyapı/Üstyapının Güncel Kullanım Durumu

Program kapsamında yararlanıcılarla yapılan anket çalışmasında yararlanıcılara “Destek ile aldığınız makine/ekipman/eşya şu anda da kullanılabilir durumda mı?” sorusuna yararlanıcıların cevapları Şekil 23’de gösterilmiş olup %83,3’ü evet cevabını verirken %16,7’si ise hayır cevabını. Hayır cevabını veren yararlanıcı durumun sebebi olarak projenin uygulama alanının yayla olması ve ilgili dönemde proje uygulama alanında güvenlik problemleri olmasından kullanılamadığını belirtmiştir.

Şekil 23. Destek Kapsamında Alınan Makine/Ekipman/Eşyanın Güncel Kullanım Durumu

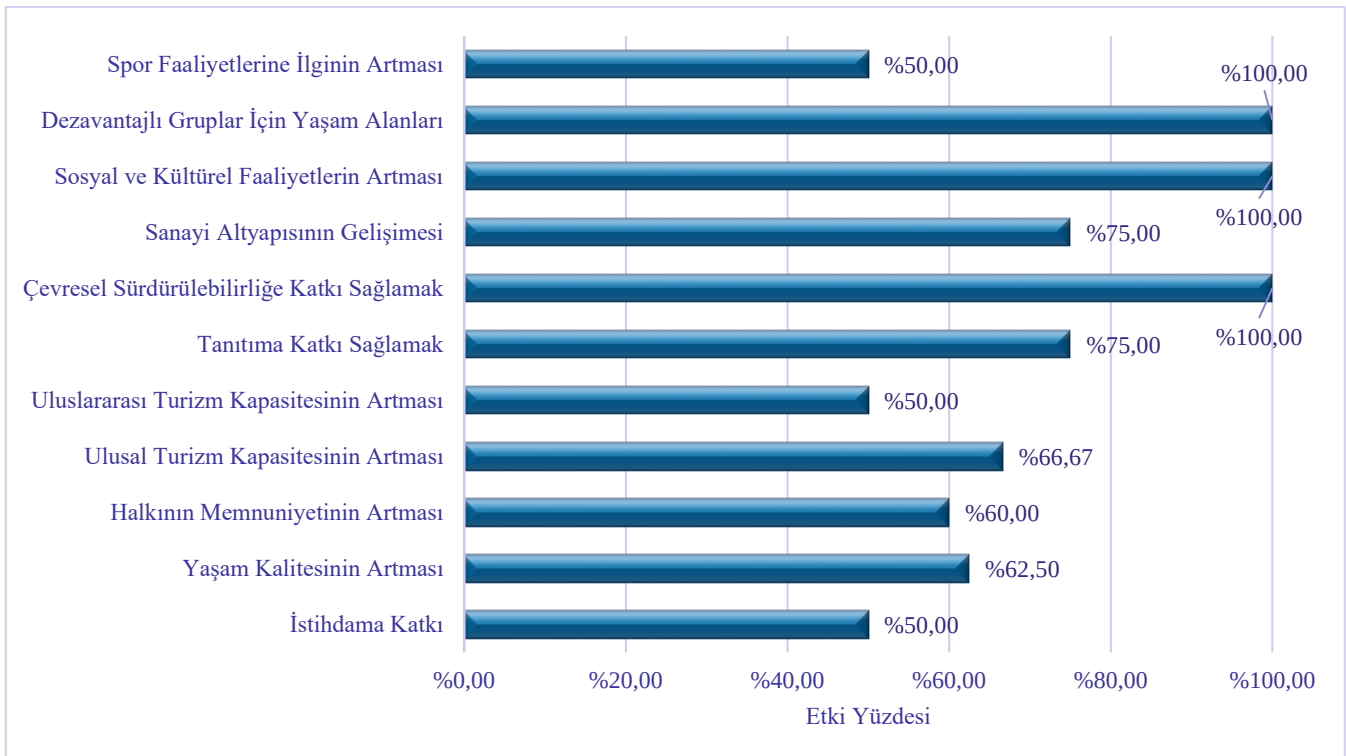
4.2.4. Etki

Etki kriteri ile müdahalenin sosyal, ekonomik ve çevresel anlamda uzun vadede kendini gösteren geniş kapsamı sonuçları değerlendirilmektedir. Bu kriter altında sadece amaçlanan etkiler değil, amaçlanmayan olumlu yada olumsuz tüm etkiler değerlendirilmektedir (Ersayın, 2012).

Bu kısımda projelerin Bölge'ye olan etkileri analiz edilmiş olup yararlanıcılara projelerinin Bölge'ye olan etkisi sorulmuş ve alınan yanıtlar Şekil 25'te gösterilmiştir. Program kapsamında projelerdeki yararlanıcılara söz konusu programın Bölge'ye etkisi ile ilgili 11 adet etki kriterine katılım düzeyleri sorulmuştur. Verilen cevaplara göre en yüksek etkilerin sunulan hizmetlerde Bölge halkının memnuniyetinin artırılması, Bölge'nin tanıtımına katkı sağlanması ve Bölge'nin çevresel sürdürülebilirliğine katkı sağlanması noktalarında olduğu görülmektedir. En az etkinin ise Bölge halkının spor faaliyetlerine olan ilginin artması noktasında olduğu tespit edilmiştir. Bölge'nin uluslararası turizm kapasitesinin artmasına katkı sağlanması ve Bölge halkının yaşam kalitesinin artırılması noktalarında ise orta etkiye sahip olduğu belirtilmiştir.

Bu kısımda projelerin Bölge'ye olan etkileri analiz edilmiş olup yararlanıcılara, söz konusu programın Bölge'ye olan etkisine katılım düzeyleri sorulmuştur. Yararlanıcıların cevapları Şekil 24'de gösterilmekte olup projeler ile en fazla sosyal ve kültürel faaliyetlerin artması, çevresel sürdürülebilirliğe katkı sağlaması ve dezavantajlı gruplar için yaşam alanlarının artması yönünde bir cevap alınmıştır. Sanayi altyapısının gelişmesi, tanıtıma katkı sağlanması, ulusal turizm kapasitesinin artması, halkın memnuniyetinin artması ve yaşam kalitesinin artması projelerin Bölge'ye önemli etkileri olarak görülmektedir. Projelerin spor faaliyetlerine ilginin artmasının, uluslararası turizm kapasitesinin artmasının ve istihdama katkısının düşük olduğu değerlendirilmiştir sonucu çıkmıştır.

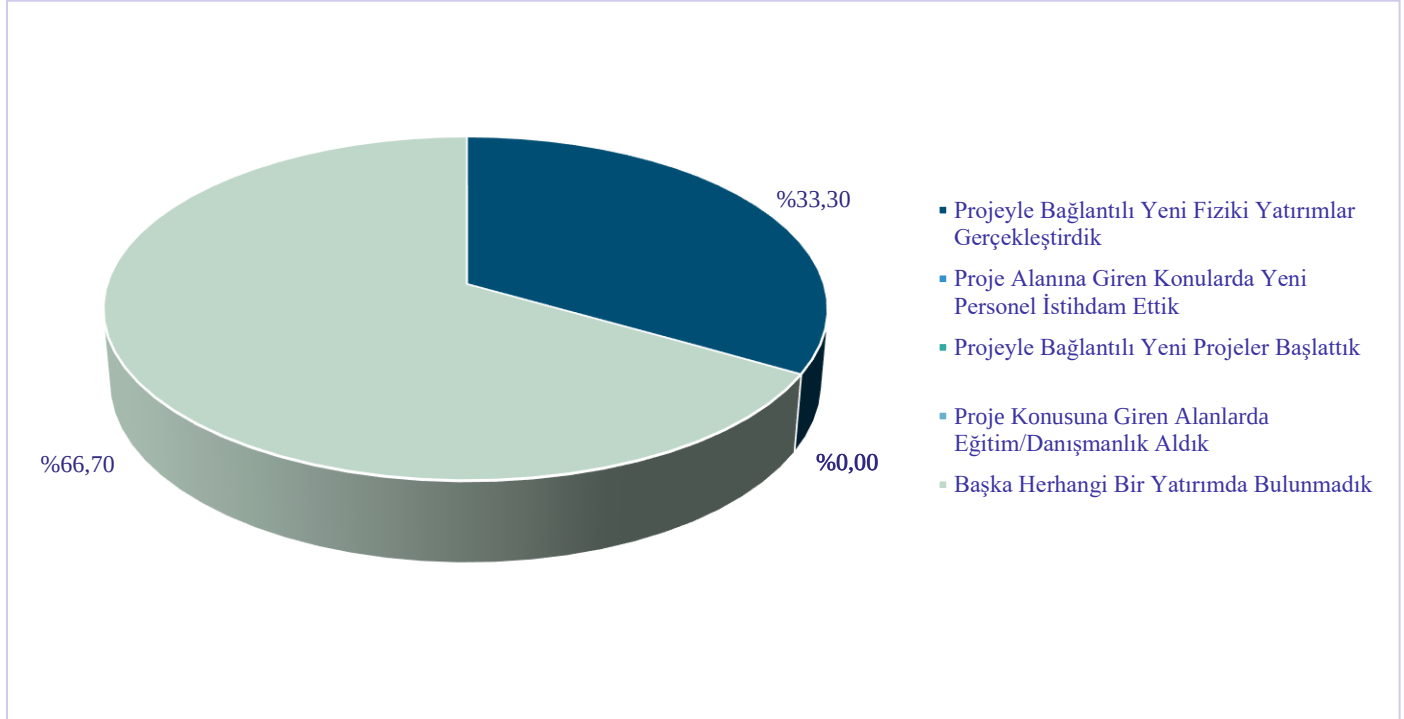
Şekil 24. Programın Bölge'ye Olan Etkisi

Program kapsamında yararlanıcılar ile yapılan anket çalışmasında yararlanıcılara sorulan proje ile birlikte gerçekleşen etkiler nelerdir sorusuna yararlanıcıların cevapları Şekil 25'de gösterilmekte olup %33,30'u projeye bağlantılı yeni fiziki yatırımlar gerçekleştirdiklerini, %66,70'i ise başka herhangi bir yatırımda bulunmadığı cevabını vermiştir. Yararlanıcılardan yapılan proje ile alakalı yeni istihdam etme, projeye alakalı

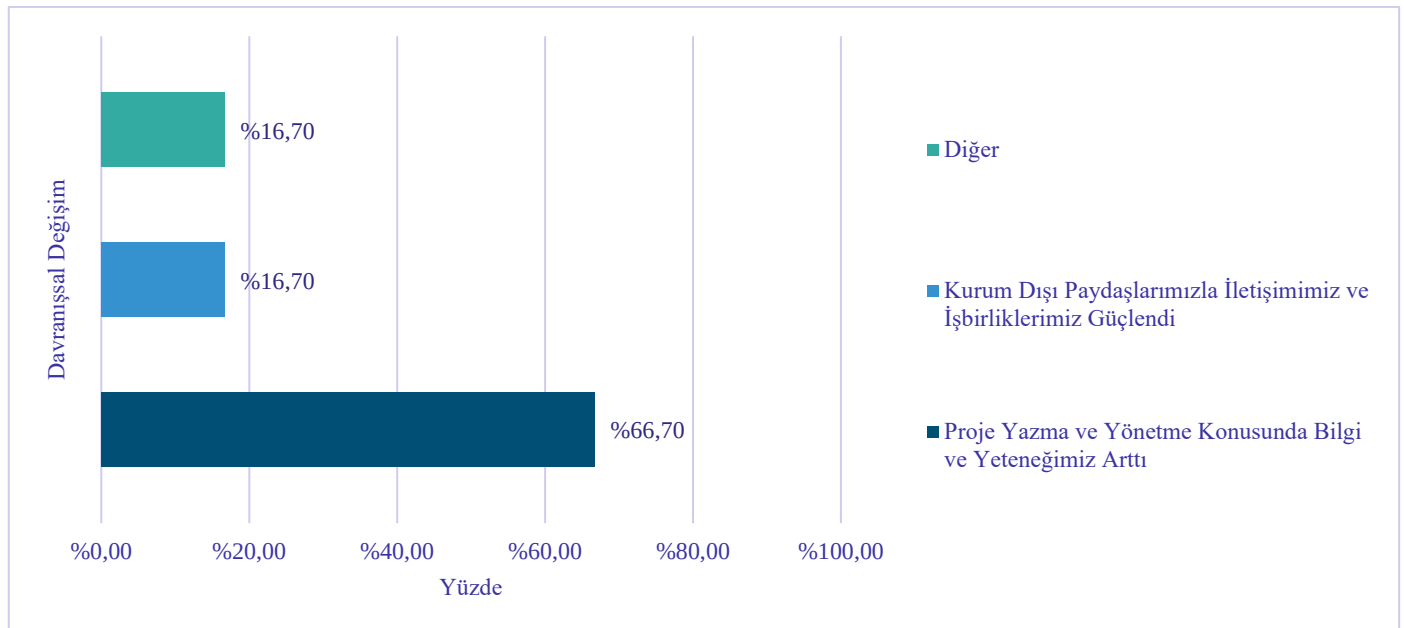
yeni fiziki yatırımlar gerçekleştirdik ve proje konusuna giren alanlarda eğitim/danışmanlık alındı cevabını veren olmamıştır.

Şekil 25. Proje İle Birlikte Gerçekleşen Etkiler

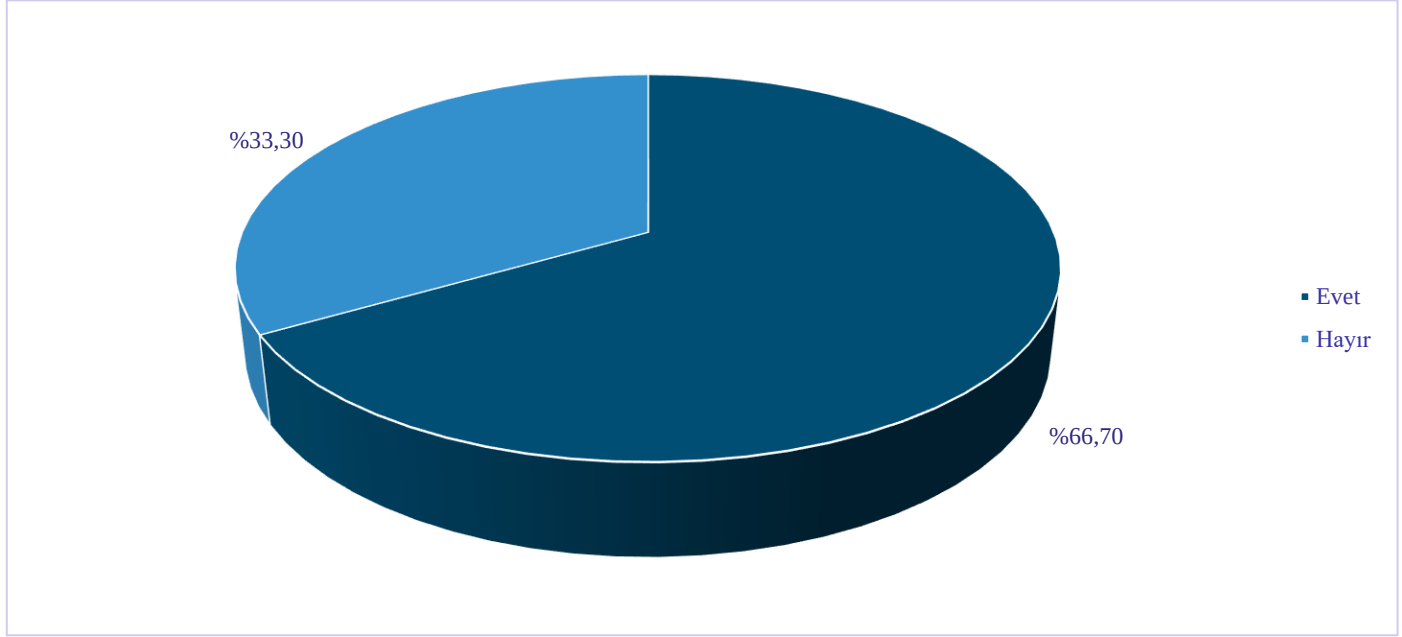
Yararlanıcılara yöneltilen “Bu proje kurumunuzda ne gibi farklılıklara yol açtı?” sorusuna yararlanıcıların cevapları Şekil 26’da gösterilmekte olup % 66,70’i proje yazma ve yönetme konusunda bilgi ve yeteneklerinin arttığını %16,70’i kurum dışı paydaşlarla iletişim ve işbirliklerinin güçlendiğini ve %16,70’i ise diğer olarak Bölge kırsalında benzer projeler ile iş geliştirme fırsatını yakaladıklarını belirtmiştir.

Şekil 26. Yararlanıcılarda Görülen Davranışsal Değişimler

Yararlanıcılara yöneltilen “Proje ile genel olarak amaçlarınıza ulaştığınızı düşünüyor musunuz?” sorusuna yararlanıcıların cevapları Şekil 27’de gösterilmekte olup %66,70’i evet cevabını verirken %33,30’u ise hayır cevabını vermiştir. Hayır cevabını veren yararlanıcılara "Hedeflerinizde neler eksik kaldı?" sorusu sorulmuş olup proje alanında oluşan güvenlik problemi sebepleri ile projelerinin tam olarak amaçlarına ulaşamadığı cevabını vermişlerdir.

Şekil 27. Proje ile Genel Olarak Amaca Ulaşma Durumu

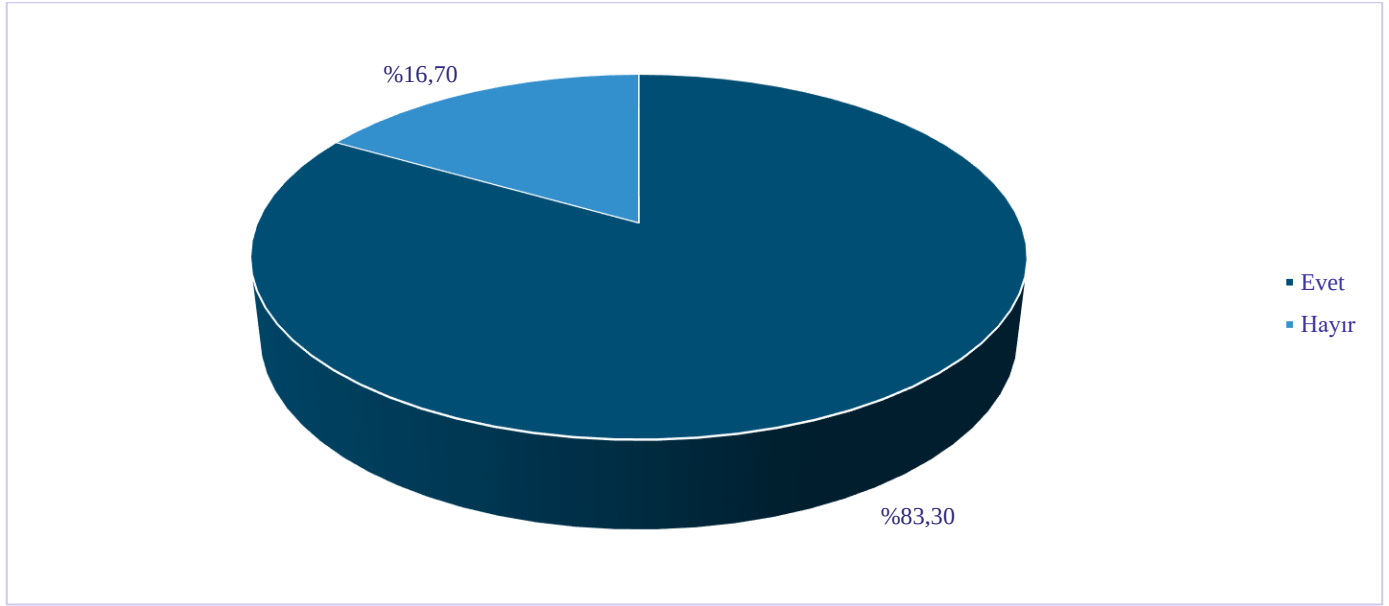

4.2.5. Sürdürülebilirlik

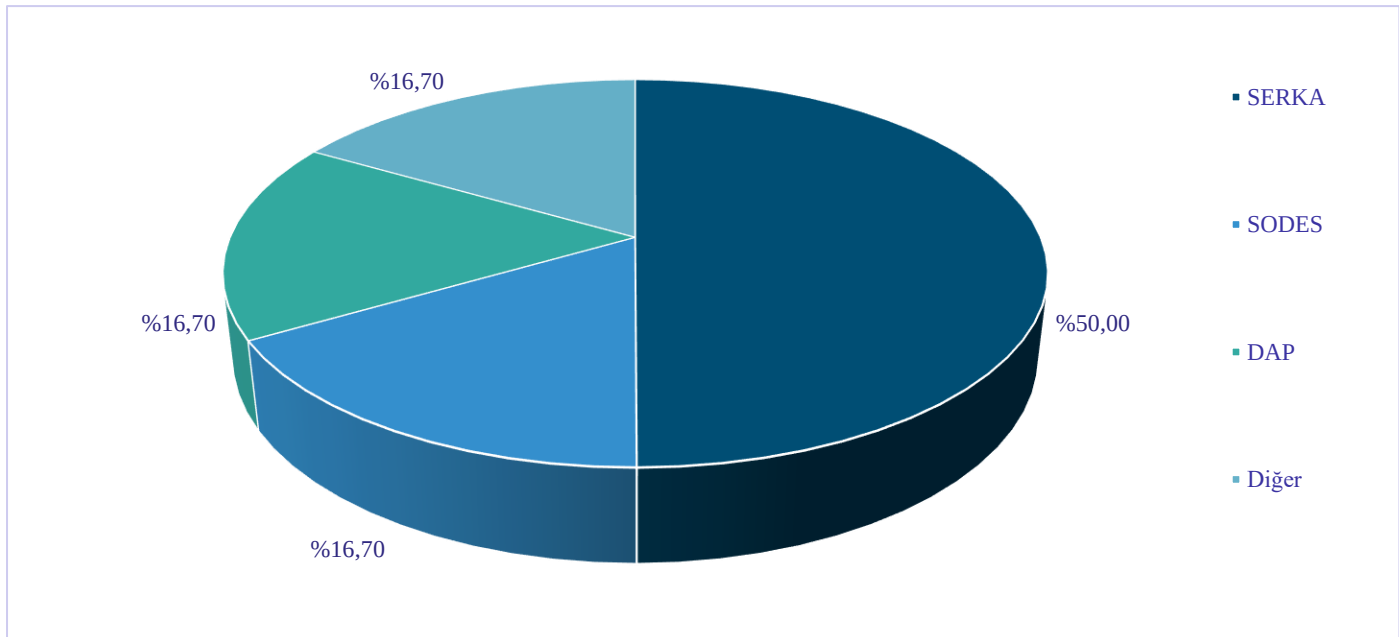
Sürdürülebilirlik kriteri, müdahale sonucu üretilen faydanın müdahalenin tamamlanmasıyla yani finansal destek sona erdiğinde devam edip etmeyeceği ve/veya ne şekilde, hangi oranda devam edeceği değerlendirilmektedir. Bu kapsamda müdahale ile oluşan etkinin daha geniş ölçekli sosyal ve ekonomik ihtiyaçlarla ilişkisi ortaya konulmaktadır (Meydan, 2014).

Başvuru rehberinde yer alan sürdürülebilirlik kriterleri incelendiğinde hedef gruplar üzerinde somut bir etkisi olmasına, mali ve kurumsal boyutları bakımından sürdürülebilir olup olmadığına ve projenin çarpan etkisi gösterip göstermemesine yönelik puanlama kriterleri bulunmakta olup ve projeler bu kriter bakımından maksimum 15 puan alabilmektedir.

Şekil 28’da görüleceği üzere ankette yer alan “Projenin sonunda elde ettiğiniz kazanımların uzun vadede katkılarının devam edeceğini düşünüyor musunuz?” sorusuna katılımcıların %83,3’ü projelerinin Bölge halkının ihtiyaçlarına cevap veren nitelikte olmasından dolayı proje sonucu oluşan kazanımların uzun vadede etkisi olacağını belirtirken %16,70’i ise bu kazanımların etkisinin uzun vadede sürmeyeceğini düşündüklerini belirtmiştir. Evet cevabını veren yararlanıcılar projelerin halkın faydası gözetilerek yapılması ve yapılan tesislerin hali hazırda kullanımının devam etmesi sebeplerinden dolayı kazanımların uzun süreli devam edeceğini düşündüğünü belirtmiştir.

Şekil 28. Proje Sonucu Oluşan Kazanımların Uzun Vadede Etkisi

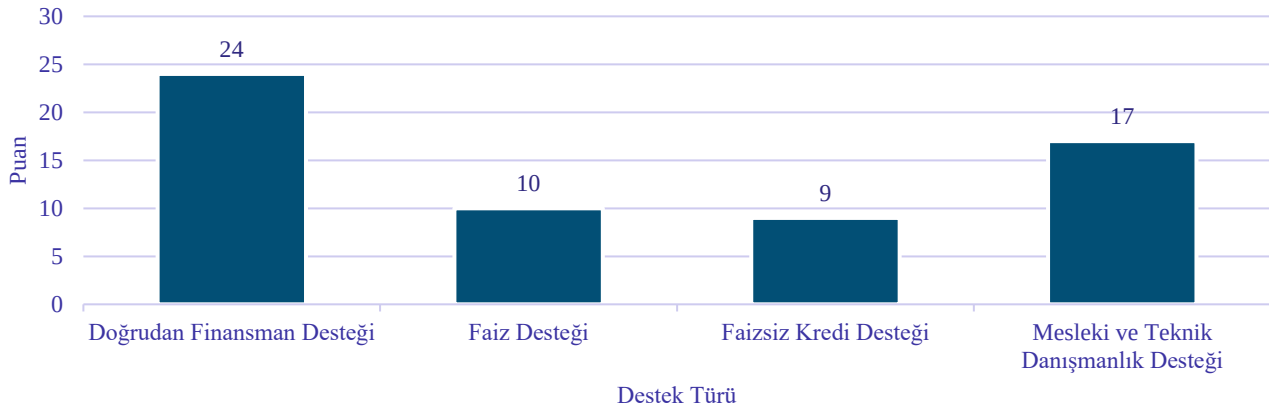
Program kapsamında destek alan ve başarıyla tamamlanan altı projeye “Serhat Kalkınma Ajansı mali desteği sayesinde edindiğiniz proje tecrübesi ile projenizden sonraki yıllarda (2011 sonrası) herhangi bir destekten faydalandınız mı?” sorusuna yararlanıcıların cevapları Şekil 29’da gösterilmekte olup %50’si tekrardan SERKA’dan %16,7’si 2018 yılında Sanayi ve Teknoloji Bakanlığına devredilen ve Sosyal Gelişmeyi Destekleme Programı (SOGEP) adını alan Sosyal Destekleme Programından (SODES), %16,7’si Doğu Anadolu Projesi Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığı’ndan (DAP) ve %16,7’si ise diğer kurumlardan destek aldığını belirtmiştir.

Şekil 29. Programdan Sonra Farklı Desteklerden Faydalanma Durumu

Ajans olarak bu program kapsamında doğrudan finansman desteği (proje teklif çağrısı yöntemiyle) verilmiştir. Kurum ve kuruluşların hangi destek türünün kendilerine daha fazla yarar sağlayacağını öğrenmek adına anket

katılımcılarına yöneltilen “Serhat Kalkınma Ajansı’nın sunabileceği destekler olan aşağıdaki seçenekleri size en uygun olandan başlayarak puanlayınız.” sorusuna 4 puan en uygun, 1 puan en az uygun olmak üzere puan veren yararlanıcılar; Şekil 30’da gösterileceği üzere toplamda doğrudan finansman desteğine 24, mesleki ve teknik danışmanlık desteğine 17, faiz desteğine 10 ve faizsiz kredi desteğine 9 puan vermiştir. Daha önce de aldıkları doğrudan finansman desteği en fazla puan alan destek türü olmuştur. İkinci olarak en fazla puanı mesleki ve teknik danışmanlık desteği almış olup bu destek ile kurumlar Bölge’deki beşeri sermayenin geliştirilmesi gerektiğini belirtmiştir. Üçüncü olarak en fazla puanı faiz desteği türüne veren yararlanıcılar en az puanı ise faizsiz kredi desteği türüne vermiştir.

Şekil 30. Kurumlara Uygun Olan Mali Destekler

5. SONUÇ VE DEĞERLENDİRMELER

Ajans tarafından ilk kez uygulanan 2010 Yılı Küçük Ölçekli Altyapı Mali Destek Program Sonrası Değerlendirme Raporu ile söz konusu programın başarısının ölçülmesi amaçlanmıştır. Bu kapsamda programın etkinliği, tarafsızlığı ve hesap verilebilirliğinin mümkün olduğunca artırılması hedeflenmiştir. Bu sonuç raporunun önümüzdeki dönemlerde hazırlanarak uygulanması planlanan mali destek programlarına ön bilgi vermesi ve söz konusu yeni programların başarısının artırılmasına yönelik bulgular elde edilmesinde fayda sağlayacaktır. Programda yer alan projelerin sonuç ve çıktıları, desteğin amaç, öncelik ve hedefleri ile ilişkilendirilerek, ilgililik, etki, etkinlik, etkililik ve sürdürülebilirlik kriterleri de dikkate alınmak suretiyle değerlendirilmiş ve bu bölümde önerilere yer verilmiştir.

Programa yönelik elde edilen tespitler ve uygulama sonrasında edinilen tecrübeler ışığında iyileştirmeye açık alanlara yönelik tavsiyeler ve program kapsamında elde edilen sonuçlar aşağıda maddeler halinde yer almaktadır.

- Programın Bölge Planıyla uyumlu olduğu değerlendirilmektedir.
- Program kapsamında toplam 7 proje ile sözleşme imzalanmıştır. Bunlardan 6'sı başarılı şekilde tamamlanmış, 1'nin ise iş ve işlemleri devam etmekte olup fesih edilen proje bulunmamaktadır.
- Programa yapılan proje başvurularından %34,78'i başarılı bulunmuştur. Programa başvuran 23 projenin %39,13'ü il merkezlerinden %60,87'si ise ilçe merkezlerindendir. Sözleşme imzalanan projelere bakıldığında ise %50'sinin il merkezlerinden, %50'sinin ise ilçelerden olduğu görülmüştür.
- Programın Bölge koşullarına ve kurumların ihtiyaçlarına uygun olup olmadığı sorulduğunda %83,3'ü uygun olduğunu belirtmiştir. Uygun bulan yararlanıcılar projelerin Bölge'deki ihtiyaçları karşıladığı, TRA2 Bölgesi'nde kentsel altyapıyı iyileştirdiği, sosyal kalkınma ve iktisadi gelişme konularında katkısı sağladığını belirtmiştir. Bu durum çıkılan mali desteğin Bölge'ye uygunluğunu desteklemektedir.
- Ankete katılan yararlanıcılardan programın finansal unsurları olan destek tutarı, destek oranı ve ön ödeme yüzdesi hakkında “cazip”, “fikrim yok” ve “cazip değil” seçeneklerinden birini seçmeleri istenmiş ve büyük çoğunluğu finansal unsurların cazip olduğunu belirtmiştir.
- Katılımcılara yapılan anket sonucuna göre katılımcılar eş finansmanlarının çoğunu kurum bütçesi/ödenekle finanse ettiğini belirtmiştir bu durum kurum ve kuruluşların mali kaynaklarını altyapı projelerine tahsis ettiklerini göstermektedir.
- Program başvuru rehberinde belirtildiği üzere azami 18 ay olması planlanan projelerin tamamı 18 ay içerisinde tamamlanmış olmasına karşın sadece 1 proje sözleşme süresi içerisinde tamamlanabilmiştir. 5 projede ise zeyilname yapılarak proje süresi uzatılmış ve projelerin en geç 18. ayda tamamlandığı görülmüştür. Genel olarak projelere ayrılan azami sürenin yeterli olduğu değerlendirilmektedir.
- Ankete katılan yararlanıcıların %83,3'ünün programdan Ajans vasıtasıyla haberdar olduğu geri kalanının ise diğer kurum ve kuruluşlar vasıtasıyla haberdar olduğu görülmüştür. Ek olarak anket verilerinden elde edilen sonuçlara göre yararlanıcılar Ajansın programa yönelik yapmış olduğu duyuruları etkin bulduklarını

ve programın hedef kitleler tarafından yeterince bilindiği belirtmiştir. Her ne kadar anketlerde program duyuruları konusunda elde edilen sonuçlar olumlu bir tablo ortaya çıkarsa da son yıllarda artış gösteren sosyal medyanın program duyurularında kullanılması gereken en önemli araçlardan biri olduğu ve ilerleyen program süreçlerinde kullanılması gerektiği değerlendirilmektedir.

- Ankete katılan yararlanıcılara Ajanstan desteği almamış olsaydınız bu projeyi yinede yapar mıydınız sorusu yönetilmiş olup %50'si yapmayacaklarını belirtmiştir. Bu durum, Ajansın Bölge'deki projelerin hayata geçirilmesine ciddi anlamda katkı sunduğunu göstermektedir.
- Projelerini başarıyla tamamlayan 6 yararlanıcının katılım sağladığı ankete göre katılımcıların tamamı proje başvuru, sözleşme imzalama ve proje yürütme sürecinde zorlanmadıklarını belirtmişlerdir. Bu durum, Ajansın proje süreçlerinin makul ve uygulanabilir olduğunu desteklemektedir.
- Yararlanıcılara proje uygulama sürecinde (satın alma, sözleşme değişikliği, raporlama prosedürü ve görünürlük kuralları) zorlanıp zorlanmadıkları sorulmuş olup ankete katılan yararlanıcılardan sözleşme değişiklik prosedürlerinde ve görünürlük kurallarında hiç zorlanmadıkları satın alma kurallarında ve raporlama prosedüründe biraz zorlandıkları görülmektedir. Yararlanıcıların satın alma kurallarında ve raporlama prosedürlerinde zorlanamamaları için proje uygulama eğitimine önem verilmesi gerektiği değerlendirilmektedir.
- Ankete katılan yararlanıcılara proje başvuru ve yürütme sürecinde danışman desteği alınıp alınmadığı sorulmuş olup %83,3'ü danışman desteği almadığını belirtmiştir. Yararlanıcılar proje başvurusu, sözleşme imzalama ve proje yürütme süreçlerini kendi insan kaynakları ile gerçekleştirmiştir. Bu durum, yararlanıcı kurum ve kuruluşların proje kültürüne sahip olduğunu göstermektedir.
- Program kapsamında oluşturulan altyapı/üstyapı kullanım durumu sorulmuş ve yararlanıcıların %66,70'i "evet, kullanılıyor" cevabını vermiştir. "Hayır" cevabını veren yararlanıcılar ise ilgili döneme ait güvenlik problemini ve projeye önemli katkısı bulunan hayvan pazarının kaldırılmış olmasını sebep olarak belirtmişlerdir. Bu tarz durumların oluşmaması için projelerin sürdürülebilirliğinin sağlanmasına yönelik tedbirlerin alınması gerektiği, aksi takdirde altyapı/üstyapıların atıl kalması gibi tehlikelerin var olduğu unutulmamalıdır.
- Destek ile alınan makine/ekipman/eşyanın şu anda kullanılır durumda olup olmadığı yöneltildiğinde katılımcıların %83,3'ü kullanıldığını belirtmiştir. Bu durum ekipmanların faydalı ve projeler için önemli olduğunu desteklemektedir.
- Yararlanıcıların %37,5'i projeye bağlantılı yeni yatırımlar gerçekleştirdiğini belirtmiştir. Buradan hareketle, program kapsamındaki projelerden bir kısmının içerik ve kapasite açısından geliştirilmeye müsait olduğu değerlendirilmektedir.
- Yararlanıcılara program kapsamındaki projelerinin kurumlarında nasıl bir farklılığa yol açtığı sorulmuş olup yararlanıcıların %66,70'i proje yazma ve yönetme konusunda bilgi ve yeteneklerinin arttığını, %16,70'i ise kurum dışı paydaşlarla ilişkilerinin ve işbirliklerinin güçlendiğini belirtmiştir. Bu durum,

projelerin Bölge'deki kurum ve kuruluşlarda beşeri sermayeyi artırdığını ve Bölge'de çarpan etkisi oluşturduğunu göstermektedir.

- Ankete katılan yararlanıcıların %66,70'inin projenin amaçlarına ulaşıldığını belirtmesi, program kapsamındaki projelerin genel manada başarılı olduğu şeklinde yorumlanabilir.
- Ankete katılan yararlanıcıların %87,5'si, projelerin sunduğu katkıların uzun vadede devam edeceğini düşünmektedir. Bu durum projelerin sürdürülebilir olduğunu ve Bölge'de önemli bir yer edindiğini desteklemektedir.
- Anket çalışmasına göre doğrudan finansman desteği yararlanıcılar için Ajansın vermiş olduğu en uygun destek türüdür. Bu cevap Bölge'de kurum ve kuruluşların projelerini hayata geçirebilmek için finansman desteğine ihtiyaçları olduğu şeklinde değerlendirilmektedir. Çalışmaya göre en uygun ikinci destek türü ise mesleki ve teknik danışmanlıktır. Bu durum Bölge'de kurum ve kuruluşların beşeri kaynaklarını geliştirmeye ihtiyaç duydukları şeklinde yorumlanabilir.

6. EKLER

Ek-1 2010 Yılı İktisadi Gelişme Mali Destek Programı-1 (Küçük Ölçekli Altyapı) 2010 Yılı Teklif Çağrısı Başvuru Rehberi

7. KAYNAKÇA

- Ersayın, Z. (2012). *Kamu Müdahalelerinde Katkısalılığın Değerlendirilmesi: Çukurova ve İzmir Kalkınma Ajansları KOBİ Destekleri Örneği (Uzmanlık Testi)*. Ankara: Bölgesel Gelişme ve Yapısal Uyum Genel Müdürlüğü.
- Meydan, M. (2014). *Mustafa Caner Meydan. Kalkınma Ajansları Desteklerinin Değerlendirilmesi: Karşıt Durum Etki Değerlendirme Örneği (Uzmanlık Tezi)*. Ankara: Bölgesel Gelişme ve Yapısal Uyum Genel Müdürlüğü.
- SERKA, 2010-2013 Bölge Planı. (2010). *TR42 Düzey 2 Bölgesi (Ağrı, Ardahan, Iğdır, Kars) 2010-2013 Bölge Planı*. Serhat Kalkınma Ajansı.
- SERKA, Faaliyet Raporu. (2010). *Serhat Kalkınma Ajansı Faaliyet Raporu*. Kars: Serhat Kalkınma Ajansı.

Atatürk Cad No:69 Ortakapı Mah Merkez-Kars
Tel: +90 474 212 52 00 – Faks: +90 474 212 52 04
E-posta: info@serka.gov.tr | www.serka.gov.tr

